

USAID

NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

Istraživanje „Puls javnosti“ XXI

Novembar 2021

Stavovi iskazani u ovom dokumentu su stavovi ispitanika iz istraživanja javnog mnjenja i ne odražavaju nužno stavove i poglede UNDP, niti USAID.

Sadržaj

- 7** Izvršni rezime
- 9** Ključni indikatori istraživanja Pulsa javnosti (Public Pulse)
- 10** Politički smer
- 12** Lična bezbednost
- 13** Indeksi demokratizacije i ekonomskog poverenja
- 15** Ekonomski smer
- 16** Glavni problemi sa kojima se Kosovo trenutno suočava
- 18** Zapošljavanje prema stručnosti i zaslugama u javnom i privatnom sektoru
- 19** Percepcija korupcije velikih dimenzija
- 21** Stavovi u vezi sa glasanjem
- 25** Životna sredina
- 29** COVID-19
- 32** Metodologija
- 32** - Ponderisanje ukupne populacije
- 33** - Izračunavanje indeksa

Spisak tabela

- 9** Tabela 1 Zadovoljstvo ispitanika ključnim izvršnim, zakonodavnim i pravosudnim institucijama na Kosovu
- 14** Tabela 2 Analiza trenda komponenti DI
- 15** Tabela 3 Analiza trenda komponenti ECI
- 20** Tabela 4 Percepcija prisutnosti korupcije velikih razmera u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu

Spisak slika

- 10** Slika 1 Zadovoljstvo ispitanika političkim smerom Kosova
- 11** Slika 2 Procenat ispitanika koji bi se pridružili političkim protestima
- 12** Slika 3 Percepcija ispitanika u vezi sa bezbednošću
- 13** Slika 4 Indeksi demokratizacije i ekonomskog poverenja
- 16** Slika 5 Zadovoljstvo ekonomskim smerom Kosova
- 17** Slika 6 Percepcija glavnih problema sa kojima se trenutno suočava Kosovo
- 18** Slika 7 Percepcija uloge meritokratije u sticanju zaposlenja u javnom sektoru
- 19** Slika 8 Percepcija uloge meritokratije u sticanju zaposlenja u javnom sektoru u poređenju sa privatnim sektorom
- 21** Slika 9 Razlozi koje ispitanici navode za svoju ocenu obima korupcije na Kosovu
- 21** Slika 10 Percepcija ispitanika u vezi sa tim da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu
- 22** Slika 11 Percepcija muškaraca i žena o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu
- 23** Slika 12 Percepcija različitih zajednica da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu
- 23** Slika 13 Verovatnoća da će ispitanik glasati ako se centralni izbori budu održali uskoro
- 24** Slika 14 Verovatnoća da će ispitanik glasati i glasačka naklonjenost, podaci podeljeni po etničkoj pripadnosti
- 25** Slika 15 Svest ispitanika o pravu na život u zdravom i čistom okruženju
- 26** Slika 16 Svest ispitanika u pogledu njihovog prava da žive u zdravom i čistom okruženju, podaci raščlanjeni po etničkoj pripadnosti
- 27** Slika 17 Svest ispitanika o potencijalnim pretnjama po životnu sredinu koje su pretnja i za zdravlje njih i njihove porodice
- 28** Slika 18 Svest ispitanika o potencijalnim ekološkim pretnjama koje su pretnja i za zdravlje njih i njihove porodice, podaci raščlanjeni po etničkoj pripadnosti
- 28** Slika 19 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu
- 29** Slika 20 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu, podaci podeljeni po etničkoj pripadnosti
- 29** Slika 21 Uticaj situacije koju je stvorio COVID-19 na ekonomsko blagostanje i na fizičko i mentalno zdravlje

- 30** Slika 22 Uticaj situacije koju je stvorio COVID-19 na ekonomsko blagostanje i na fizičko i mentalno zdravlje, podaci raščlanjeni po etničkoj pripadnosti
- 31** Slika 23 Zadovoljstvo odgovorom javnih institucija na krizu koju je prouzrokovalo izbijanje COVID-19
- 31** Slika 24 Zadovoljstvo odgovorom javnih institucija na krizu koju je prouzrokovalo izbijanje pandemije COVID-19, podaci podeljeni po etničkoj pripadnosti

Izvršni rezime

Izveštaj Pulsa javnosti (Public Pulse Brief) pruža pregled deset ključnih indikatora izvedenih iz istraživanja javnog mnjenja, koja se sprovode svake dve godine, sa ispitanicima na Kosovu.¹ Izveštaj Pulsa javnosti XXI zasnovan je na istraživanju javnog mnjenja sprovedenom od 20. oktobra do 4. novembra 2021. godine, sa 1.306 ispitanika iz svih etničkih zajednica na Kosovu. Podaci i indikatori iz istraživanja javnog mnjenja su raščlanjeni prema etničkoj pripadnosti i polu kako bi se pružile detaljne informacije o razlikama u percepcijama o razvojnim problemima sa kojima se suočavaju građani Kosova.

Nivo zadovoljstva učinkom izvršne vlasti zabeležen je na 47,6%, što je pad od 11,5 procentnih poena u odnosu na anketu iz maja 2021. kada je iznosio 59,1%. Nivo zadovoljstva radom premijera zabeležen je na 53,2% (59,5% u maju 2021. godine), dok je kod predsednika Skupštine Kosova 55,4% (59,2% u maju 2021. godine). Nivo zadovoljstva predsednikom zabeležen je na 55,2% u odnosu na 63,7% u maju 2021. godine. Povećana je stopa zadovoljstva u Kancelariji glavnog tužioca, sa stopom zadovoljstva od 34% (30,8% u maju) 2021.

Indeks demokratizacije (DI) je porastao za 0,01 poen (1,59) u odnosu na maj 2021, kada je iznosio 1,58 poena. Indeks ekonomskog poverenja (ECI) je takođe porastao od maja 2021. (1,49) i iznosio je 1,52 poena, što je po prvi put pozitivna ocena za ECI. I DI i ECI se mere na skali od 0 poena (minimum) do 3 poena (maksimum), pri čemu se vrednosti ispod 1,5 smatraju negativnim, dok one iznad 1,5 pokazuju pozitivan stav većine ljudi u pogledu demokratizacije i ekonomskog indeksa.

Nešto manji broj ispitanika je spreman da protestuje iz političkih razloga u periodu oktobar-novembar 2021. (35,6%) nego u maju 2021. (36,7%). Podaci raščlanjeni po etničkoj pripadnosti takođe pokazuju smanjenje spremnosti na proteste. Rejting među kosovskim Albancima iznosio je 37,1% u poređenju sa 39,5% u maju 2021. godine, i 7,1% među kosovskim Srbima u poređenju sa 23,3% u maju 2021. godine i 30,8% među pripadnicima drugih kosovskih zajednica (32,3% u maju 2021.), dok je najveći udeo onih koji su nezadovoljni političkim smerom na Kosovu bio među kosovskim Srbima (47,6%), a 32,6% kosovskih Albanaca je bilo nezadovoljno trenutnim političkim smerom. Etnička zajednica koja je imala najveći udeo pripadnika koji nisu bili ni zadovoljni ni nezadovoljni političkim smerom nalazila se među ostalim kosovskim zajednicama (40,5%).²

Nalazi istraživanja javnog mnjenja Puls javnosti XXI pokazuju blagi pad osećaja sigurnosti među ispitanicima, pri čemu se 73,6% oseća bezbedno kada je napolju, u poređenju sa 76,4% u maju 2021. Podaci razvrstani po polu pokazuju da je osećaj sigurnosti manji kod žena (71,5%) nego muškarci (75,4%). Osećaj bezbednosti među kosovskim Srbima je povećan za 16,1 procentni poen,

¹ Za UNDP, reference na Kosovo shvatiće se u kontekstu Rezolucije 1244 Saveta Bezbednosti.

² Pod imenom 'druge zajednice' se misli: kosovski bosnjaci, kosovski turci, kosovski romi, kosovske askalije, kosovski rome, kosovski egipćani i kosovski goranci

pri čemu se 50,9% oseća bezbedno u periodu oktobar-novembar 2021. u poređenju sa 34,8% u maju 2021. Slično prethodnoj anketi, najveći osećaj bezbednosti zabeležen je među pripadnicima drugih kosovskih zajednica, sa 85% (85% u maju 2021.) koji se osećaju bezbedno kada su na ulici. Ukupno 73,6% kosovskih Albanaca osećalo se bezbedno kada su napolju na ulici.

Anketa Pulsa javnosti za oktobar i novembar 2021 takođe je postavila pitanje o najhitnijim problemima sa kojima se Kosovo tada suočavalo. Nalazi pokazuju promenu u odnosu na prethodnu anketu u tri glavna pitanja koja utiču na društveno blagostanje: ekološki problemi koji preteku korupciju kao treće najbitnije pitanje. Najveća tri glavna pitanja prijavljena tokom ovog istraživanja bila su nezaposlenost (26,7%), siromaštvo (24,3%) i životna sredina (10,1%). U poređenju sa maj 2021, korupcija (9,3%) je opala za 4,5 procentnih poena. Problemi sa urbanim prostorom i cene osnovnih zaliha su među 5 glavnih problema sa kojima se suočavaju ljudi na Kosovu. Kosovski Srbi smatraju da su problem urbanog prostora (20%), nezaposlenost (13,8%) i javna i lična bezbednost (11%) tri najhitnija pitanja, dok je za ostale kosovske zajednice najveći problem nezaposlenost (58,5%), a zatim urbani prostor problemi (14%) i životna sredina (5,5%). Za kosovske Albance, siromaštvo (26,5%), nezaposlenost (25,1%) i životna sredina (10,4%) su tri glavna problema na Kosovu. Ukupno 72,8% ispitanika smatra da zapošljavanje u javnim institucijama Kosova nije zasnovano na zaslugama, za razliku od maja 2021. kada je 76% njih verovalo da je to slučaj. U proseku, 23,4% ispitanika tvrdi da smatra da je korupcija velikih razmera prisutna u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu, što je pad od 1,6 procentnih poena u odnosu na maj 2021. (25%).

Što se tiče prava na život u zdravoj životnoj sredini, 7,9% ispitanika je reklo da zna mnogo o ovoj temi, 24,9% tvrdi da je prosečno znanje, a 39,7% ispitanika zna malo o ovoj temi. Ukupno 27,5% reklo je da nema saznanja o svom pravu da živi u čistoj i zdravoj životnoj sredini, što je povećanje za 12,3 procentna poena u odnosu na maj 2021. (15,2%).

Ukupno 29,4% ispitanika veruje da njihov glas može uticati na promene, za razliku od 37,1% koji ne veruju da njihov glas može uticati na promene na Kosovu. Ukupno 77,6% ispitanika bi glasalo za određenu političku partiju ili koaliciju, ako bi se centralni izbori održali u bliskoj budućnosti. 51% ispitanika izjavilo je da je COVID-19 imao negativan uticaj na njihovo ekonomsko blagostanje. Ukupno 43,9% izjavilo je da to negativno utiče na njihovo fizičko zdravlje, a 50,7% navelo je da utiče na njihovo mentalno zdravlje. Uočava se pad zadovoljstva građana merama koje je Izvršni kabinet preduzeo za sprečavanje širenja virusa COVID-19, pri čemu je 32,3% ispitanika zadovoljno tim merama, naspram 43,6% u maju 2021.

Dodatni podaci koji su pribavljeni kroz ovu i prethodne ankete biće dostupni na Public Pulse Data Visualization Platform i ASKData.³

³ Data Visualization Platform: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiNTUzMjZjZjAtNmZlMC00N-mQ2LTg3YjAtNmZmOWY2MTNiMTBliiwidCI6ImIzZTVkYjVlTl5NDQtdNDgzNy05OWY1LTc0ODhhY2U1ND-MxOSlsmMiOjh9>
ASKData je platforma Kosovske agencije za statistiku: <https://askdata.rks-gov.net/PXWeb/pxweb/sq/ask-data/>.

Ključni indikatori istraživanja

Nalazi ankete Pulsa javnosti iz jeseni 2021. pokazuju blagi pad nivoa zadovoljstva u svim kosovskim institucijama u poređenju sa istraživanjem javnog mnjenja sprovedenom u maju 2021. godine, osim u onom iz Tužilaštva. U proseku, 47% ispitanika je zadovoljno radom kosovskih centralnih institucija u poređenju sa 51,4% u maju 2021, 27,5% u decembru 2020. i 42,5% u aprilu 2020. godine.

Zadovoljstvo radom predsednika Kosova iznosilo je 55,2% u poređenju sa 63,7% u maju 2021. godine. Zadovoljstvo radom premijera zabeleženo je na 53,2% (59,5% u maju 2021. godine). Zadovoljstvo Izvršnom vladom iznosilo je 47,6% u odnosu na maj 2021. godine kada je iznosilo 59,1%. Nivo zadovoljstva predsednikom Skupštine iznosio je 55,4% (59,2% u maju 2021. godine), dok je zadovoljstvo radom Skupštine Kosova bilo 50,3% (52,9% u maju 2021. godine).

Uočen je blagi pad zadovoljstva radom sudova (33,9%) u odnosu na maj 2021. godine (34,6%). Ukupno 34% ispitanika ima pozitivan stav o radu Tužilaštva, u poređenju sa 30,8% u maju 2021. godine. Poslednjih godina najveći stepen zadovoljstva radom Tužilaštva bio je zabeleženo u novembru 2018. (35,3%). Sve u svemu, zadovoljstvo ljudi pravosuđem pokazuje stabilan porast u odnosu na novembar 2019. (13,6%, odnosno 14,2%) i maj 2019. (18,7%, odnosno 16,4%), kao i tokom 2020. godine, kao što je prikazano u tabeli ispod.

Tabela 1 Zadovoljstvo ispitanika ključnim izvršnim, zakonodavnim i pravosudnim institucijama na Kosovu

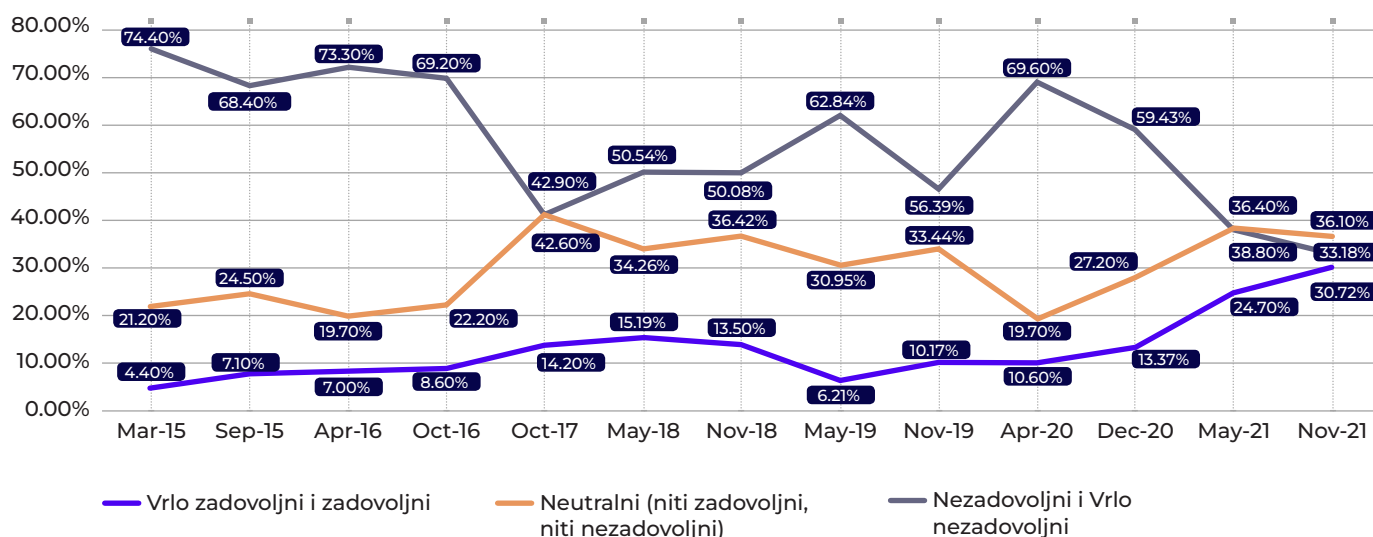
Politički indikatori	Apr - 16	Okt - 16	Okt - 17	Maj - 18	Nov - 18	Maj - 19	Nov - 19	Apr - 20	Dec - 20	Maj - 21	Nov - 21	Trend	
Zadovoljstvo izvršnom vlašću	Izvršni kabinet	17.80%	20.20%	32.40%	30.00%	31.30%	17.70%	14.40%	60.70%	21.30%	59.10%	47.60%	
	Premijer	18.30%	19.70%	42.30%	33.20%	35.10%	36.50%	20.70%	65.40%	23.00%	59.50%	53.20%	
Zadovoljstvo zakonodavnom vlašću	Parlament	17.30%	18.90%	31.70%	32.90%	36.10%	19.60%	18.60%	33.40%	22.60%	52.90%	50.30%	
	Predsednik Skupštine	24.30%	24.90%	36.00%	31.50%	36.30%	23.60%	20.50%	72.40%	46.70%	59.20%	55.40%	
Zadovoljstvo predsednikom	President	45.70%	25.50%	37.60%	39.10%	38.40%	20.40%	21.20%	18.70%	33.90%	63.70%	55.20%	
Zadovoljstvo pravosuđem	Sud	18.40%	22.10%	36.90%	31.20%	37.80%	18.70%	13.60%	24.80%	23.00%	34.60%	33.90%	
	Tužilaštvo office	16.90%	16.30%	33.10%	29.90%	35.30%	16.40%	14.20%	22.30%	23.00%	30.80%	34.00%	

Politički smer

Udeo ispitanika koji su veoma zadovoljni i zadovoljni političkim smerom Kosova porastao je za 6 procentnih poena (30,7%) u poređenju sa istraživanjem javnog mnjenja iz maja 2021. (24,7%) i predstavlja najviši nivo zadovoljstva ikada zabeležen od strane Pulsa javnosti. ankete. Ovo predstavlja značajan porast u poređenju sa 13,4% u decembru 2020. i 10,6% u aprilu 2020. Shodno tome, smanjen je broj nezadovoljnih političkim smerom Kosova, pokazujući najniži nivo nezadovoljstva ikada zabeležen u istraživanjima javnog mnjenja, sa Nezadovoljnih je 33,2% u odnosu na 36,4% u maju 2021., 59,4% u decembru 2020. i 69,6% u aprilu 2020. Broj neutralnih je takođe smanjen u odnosu na maj 2021. godine, sa 36,1% prema 38,2% u maju 2020. godine. Međutim, ovaj broj je povećan u odnosu na decembar 2020. (27,2%) i april 2020. (19,7%).

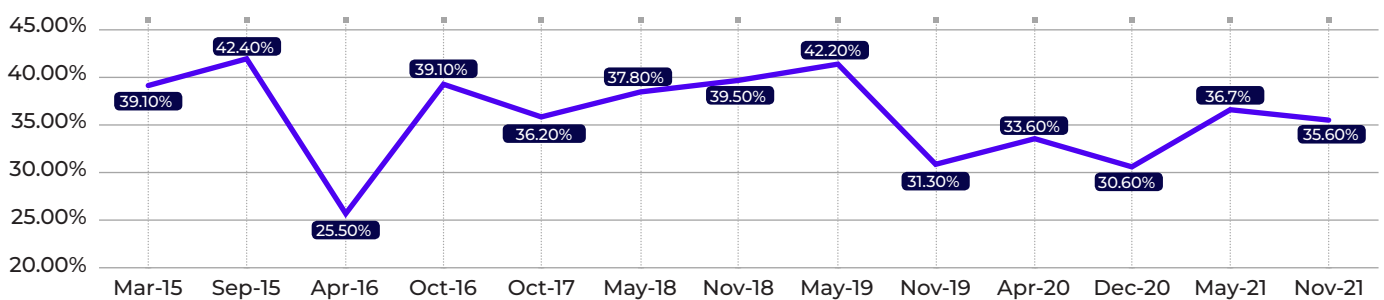
Podaci razvrstani po polu pokazuju da je veći procenat žena veoma zadovoljan i zadovoljan (32,6%) političkim smerom Kosova nego muškarci (28,6%). Istovremeno, procenat muškaraca koji su veoma nezadovoljni i nezadovoljni političkim smerom Kosova (36,2%) veći je od žena (29,8%). Etnički raščlanjeni podaci pokazuju sličnost u nivou zadovoljstva političkim smerom Kosova između kosovskih Albanaca (31,7%) i drugih kosovskih zajednica (30,5%). Nivo zadovoljstva kosovskih Srba ostaje sličan prethodnom istraživanju (9,1%), a 9% je veoma zadovoljno i zadovoljno političkim smerom Kosova. Shodno tome, najveći nivo nezadovoljstva je među kosovskim Srbima (47,6%), zatim kosovskim Albancima (32,6%) i pripadnicima drugih kosovskih zajednica (29%). Procenat onih koji su neutralni u proceni političkog smera Kosova je prilično visok, sa 41,9% kosovskih Srba, 40,5% ostalih kosovskih zajednica i 35,4% kosovskih Albanaca.

Slika 1 Zadovoljstvo ispitanika političkim smerom Kosova

Broj onih koji su spremni da se pridruže političkim protestima smanjen je za 1,1 procentni poen od maja 2021. Ukupno 35,6% ispitanika spremno je da se pridruži političkim protestima, naspram 36,7% u maju 2021. Međutim, ovaj broj je veći nego u decembru. 2020. (30,6%), april 2020. (33,6%) i novembar 2019. (31,3%), ali manje nego iz maja 2019. (42,2%). Etnički raščlanjeni podaci pokazuju da su kosovski Albanci spremniji da protestuju od kosovskih Srba i pripadnika drugih kosovskih zajednica. Konkretno, 37,1% kosovskih Albanaca je spremno da protestuje za razliku od 7,1% kosovskih Srba i 31% pripadnika drugih kosovskih zajednica. U poređenju sa majom 2021. godine, spremnost kosovskih Srba da protestuju iz političkih razloga drastično je opala sa 23,3% na 7,5%. Broj kosovskih Albanaca i drugih kosovskih zajednica koji su spremni da protestuju iz političkih razloga takođe je smanjen od maja 2021. godine za 2,4 odnosno 1,5 procentnih poena.

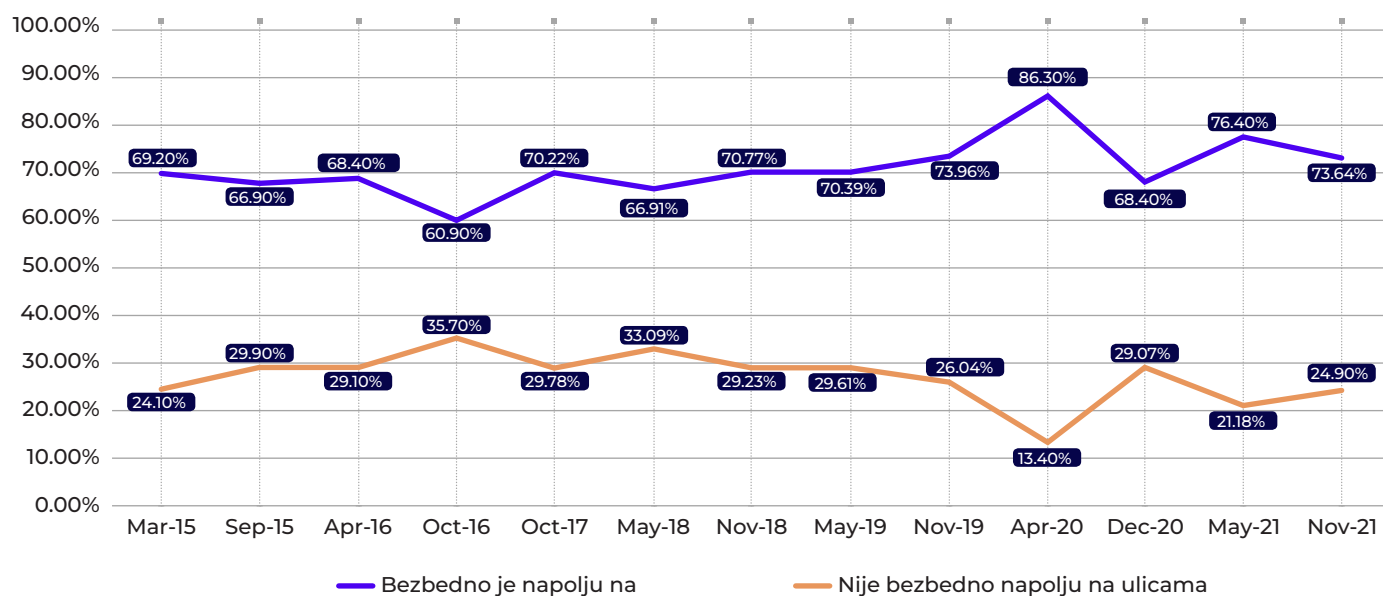
Slika 2 Procenat ispitanika koji bi se pridružili političkim protestima

Lična bezbednost

Da bi se izmerila percepcija javne bezbednosti, ispitanici su upitani da li se osećaju bezbedno ili nebezbedno dok su na ulici, u smislu potencijalnog nasilja i kriminala. Nalazi ukazuju na blagi pad percepcije bezbednosti za 2,8 procentnih poena (73,6%) u poređenju sa majom 2021. godine (76,4%). Najviši nivo bezbednosti zabeležen je u aprilu 2020. godine, kada je 86,3% ispitanika izjavilo da se oseća bezbedno u pogledu potencijalnog nasilja i kriminala.

Slika 3 Percepcija ispitanika u vezi sa bezbednošću

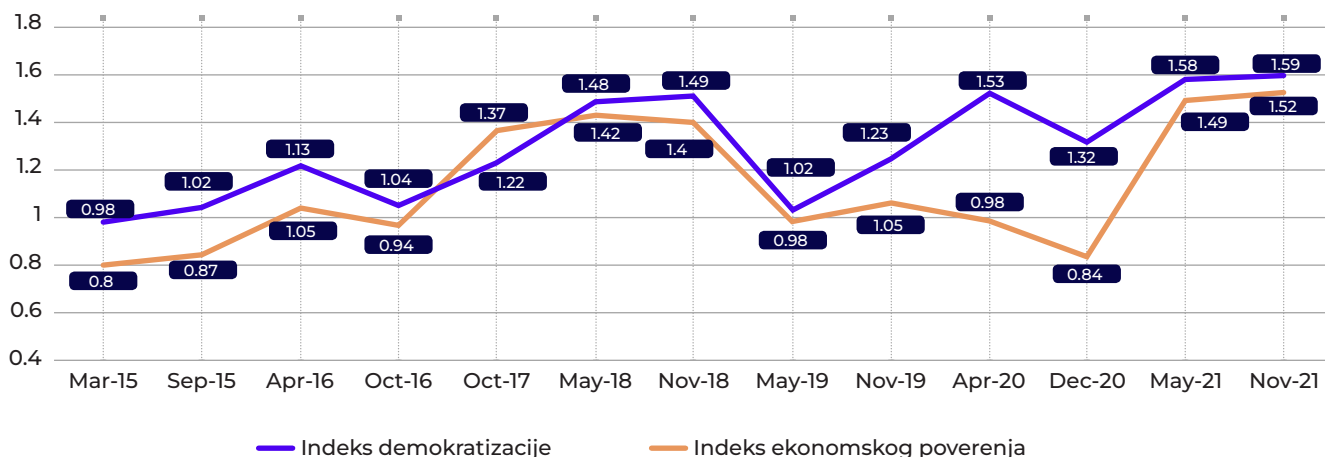
Podaci razvrstani po polu pokazuju da je osećaj sigurnosti manji kod žena (71,5%) nego kod muškaraca (75,4%). Percepcija bezbednosti kod žena smanjena je za 5,2 procentna poena u odnosu na maj 2021. godine (76,7%), dok je kod muškaraca ostala skoro ista (76%). Etnički raščlanjeni podaci pokazuju značajno povećanje percepcije bezbednosti među kosovskim Srbima, pri čemu se većina oseća bezbedno kada su napolju. Percepcija bezbednosti među kosovskim Srbima porasla je za 16,1 procentni poen, pri čemu se 50,9% njih osećalo bezbedno u jesen 2021. u poređenju sa 34,8% u maju 2021. Vredi napomenuti da je percepcija bezbednosti među kosovskim Srbima veća nego u aprilu 2020 (46,2 %) i decembru 2020. (46,2%), kada su izneti podaci o bezbednosti. Slično prethodnoj anketi, najveća percepcija bezbednosti zabeležena je među pripadnicima drugih zajednica na Kosovu, pri čemu se 85% njih (85% u maju 2021.) oseća bezbedno kada su na ulici. Ukupno 73,6% kosovskih Albanaca oseća se bezbedno kada su na ulici.

Indeksi demokratizacije i ekonomskog poverenja

Ispitivanje javnog mnjenja iz jeseni 2021. godine zabeležilo je povećanje demokratskog indeksa (DI) i indeksa ekonomskog poverenja (ECI), a oba su najveća ikad zabeležena od strane Pulsa javnosti. Tačnije, trenutni DI iznosi 1,59, što je više za 0,01 poen nego u maju 2021. (1,58) i za 0,27 poena u odnosu na decembar 2020 (1,32). Ova cifra sugerise da više od polovine stanovnika Kosova pozitivno gleda na demokratske procese na Kosovu.⁴

Sličan porast se može primetiti u ECI, koji je porastao sa 1,49 u maju 2021. na 1,52 u jesen 2021. Ovo je prvi put da ECI beleži pozitivan trend, što sugerise da više od polovine stanovnika Kosova ima pozitivan pogled na budućnost ekonomske situacije Kosova.

Slika 4 Indeksi demokratizacije i ekonomskog poverenja

IDI i ECI se sastoje od niza komponenti koje se koriste za generisanje odgovarajućih indeksa. DI se sastoji od devet komponenti prikazanih u tabeli 2 ispod. Na pitanja za ovaj Indeks se može odgovoriti sa „Da, u potpunosti“, „Da, uglavnom“, „Ne toliko“ ili „Uopšte ne“. Tabela 2 pokazuje procenat ispitanika koji su na devet pitanja odgovorili sa „Da, u potpunosti“ ili „Da, uglavnom“. Da bi se utvrdilo koji indikatori su uticali na povećanje DI, podaci iz jesenje 2021. godine upoređeni su sa onima dobijenim u prethodnim istraživanjima javnog mnjenja. Nalazi otkrivaju da nisu sve komponente DI koje su navedene u tabeli 2 zabeležile porast u odnosu na maj 2021. Ukupno 70,9% ispitanika veruje da su izbori na Kosovu demokratski i da poštuju međunarodne standarde, u poređenju sa 70,4% u maju 2021, 45,9 % u decembru 2020., 66,3% u aprilu 2020., 62,7% u novembru 2019. i 35,6% u maju 2019., što ovo čini najvišom procenjenom komponentom DI. Ukupno 63% ispitanika smatra da Skupština prati i nadgleda učinak izvršne vlasti, u poređenju sa 60,1% u maju 2021, 45,6% u decembru 2020, 58%

⁴ ID i IEP mere se na skali od 0 poena (minimalno) do 3 poena (maksimalno), pri čemu se vrednosti ispod 1,5 smatraju negativnim, dok one iznad 1,5 pokazuju pozitivan stav većine ljudi u pogledu demokratizacije i ekonomskog indeksa.

u aprilu 2020. . i 38,6% u novembru 2019. Iako sa najnižom ocenom u odnosu na druge komponente DI (44,9%), komponenta pravosuđa ima najveći porast u odnosu na maj 2021. godine (37,5%), sa povećanjem od 7,4 procentna poena. Ukupno 60,7% ispitanika smatra da mediji uživaju slobodu izražavanja – ovo je smanjenje od 8,5 procentnih poena u odnosu na maj 2021. (69,2%), ali je i dalje više nego u decembru 2020. (57,9%). Takođe se primećuje smanjenje percepcije o ulozi organizacija civilnog društva kao istinitih posmatrača izvršne vlasti, pri čemu 55,6% ispitanika veruje da je tako, u poređenju sa 56,6% u maju 2021, 45,8% u decembru 2020. i 50,7% u aprilu 2020.⁵

Čini se da su ispitanici više zadovoljni učinkom lokalne uprave nego centralne izvršne vlasti. Dok prvi ima porast sa 52,6% u maju 2021. na 54,9% u jesen 2021. godine, drugi ima pad sa 54,4% u maju 2021. na 49,3% u jesen 2021. Uočava se blagi porast pozitivnih odgovora na pitanje da li Ustav i važeći zakoni su demokratski i da li su u skladu sa standardima ljudskih prava, sa 59,5% pozitivnog odgovora, u poređenju sa 58,1% u maju 2021. Konačno, primećuje se i smanjenje od 3 procentna poena u odnosu na maj 2021 (58,6%) u odgovorima na pitanje da li su demokratski procesi na Kosovu pokrenuti i da li idu u dobrom smeru (55,6%). Slično prethodnom istraživanju javnog mnjenja, etnički raščlanjeni podaci iz jeseni 2021. godine pokazuju da, dok je većina kosovskih Albanaca i ispitanika iz drugih kosovskih zajednica odgovorila sa „da u potpunosti“ i „uglavnom da“ na sva pitanja osim jednog, većina kosovskih Srba je odgovorila sa „uopšte“ i „ne toliko“ na sva pitanja o komponentama DI.

Tabela 2 Analiza trenda komponenti DI

Da uglavnom i Da potpuno	Mar - 15	Sep - 15	Apr - 16	Okt - 16	Okt - 17	Maj-18	Nov-18	Maj-19	Nov - 19	Apr-20	Dec-20	Maj - 21	Nov - 21	Trend
Da li su izbori na Kosovu demokratski i u skladu sa međunarodnim standardima?	26.20%	23.00%	30.30%	28.00%	44.60%	50.90%	53.70%	35.60%	62.73%	66.30%	45.87%	70.44%	70.88%	
Da li Parlament prati i nadgleda ucinak Izvrsnog kabineta?	21.20%	21.80%	26.60%	30.80%	36.10%	46.70%	48.30%	38.10%	38.61%	58.00%	45.56%	60.13%	62.95%	
Da li je pravosudni sistem na Kosovu nezavisan u svom odlučivanju?	13.60%	17.60%	21.00%	21.60%	31.20%	43.60%	46.00%	21.50%	31.48%	39.70%	36.66%	37.50%	44.88%	
Da li mediji na Kosovu uživaju slobodu izražavanja?	35.50%	46.50%	47.30%	42.30%	52.50%	52.80%	59.10%	45.60%	46.66%	69.10%	57.94%	69.24%	60.70%	
Da li civilno društvo na Kosovu služi kao istinski subjekat nadgledanja demokratskog razvoja događaja na Kosovu?	19.50%	23.10%	32.10%	30.10%	34.30%	48.30%	57.50%	32.60%	34.79%	50.70%	45.77%	56.56%	55.62%	
Da li vaša lokalna (opštinska) vlast radi u skladu sa prioritetima kosovskih građana?	23.30%	27.20%	28.90%	30.40%	34.00%	50.20%	49.20%	29.80%	29.62%	56.70%	41.53%	52.64%	54.88%	
Da li Izvrsni kabinet Kosova radi u skladu sa prioritetima kosovskih građana?	11.80%	15.50%	18.90%	17.90%	24.70%	39.90%	37.50%	18.10%	24.23%	54.90%	30.61%	54.39%	49.28%	
Da li je Ustav Kosova, kao i zakoni koji su na snazi, demokratski i da li ovi akti poštuju ljudska prava?	23.50%	19.80%	31.70%	31.80%	41.40%	53.40%	60.50%	33.40%	40.30%	64.00%	42.82%	58.07%	59.49%	
Bez obzira na dnevnu politiku i gledajući prema budućnosti, da li se slažete da su demokratski procesi na Kosovu uspostavljeni i kreću se u pravom smeru?	17.30%	15.40%	23.10%	23.80%	29.70%	46.90%	57.20%	22.40%	33.01%	42.50%	36.22%	58.65%	55.65%	

⁵ Na pitanje o pravnom sistemu, vecia kosovskih albanaca i drugih kosovskih zajednica je odgovorilo sa "ne uposte, i "ne toliko".

Da bi se utvrdilo koji su indikatori uticali na povećanje ECI, trenutni pozitivni odgovori komponenti ECI su upoređeni sa onima prikupljenim u prethodnim istraživanjima javnog mnjenja, kao što je prikazano u tabeli 3 ispod. Na pitanja koja se odnose na ECI moglo bi se odgovoriti sa „povoljno“, „nepovoljno“ i „neutralno“. Ukupno 15,9% ispitanika ima povoljna očekivanja u pogledu ukupnih prihoda svoje porodice u narednih šest meseci, što je slično kao u maju 2021. godine i povećanje od 4,4 procentna poena u odnosu na decembar 2020. (11,5%). Uočeno je povećanje pozitivnog pogleda na to kako ispitanici vide uslove za poslovanje na Kosovu sa 12,8% koji smatraju da su povoljni – povećanje sa 4,7% u maju 2021. i 7,2% u decembru 2020. Slično povećanje u poređenju sa majom 2021 (7%) , decembar 2020. (5,6%) i april 2020. (6,6%) posmatrano je kako ispitanici vide trenutne uslove zaposlenja, a 10,8% ih smatra povoljnim. Na kraju, primećuje se pad u vezi sa tim kako ispitanici gledaju na buduće uslove zapošljavanja – kroz šest meseci od istraživanja javnog mnjenja iz jeseni 2021. – ukupno 15,9% ih smatra povoljnim, za razliku od 18,8% u maju 2021. Ova brojka je i dalje veća nego u decembru 2020. (8,3%) i aprila 2020. (7,3%). Sve u svemu, komponente ECI sugerišu da više od polovine stanovnika Kosova (1,52) ima optimističan pogled na ekonomiju.

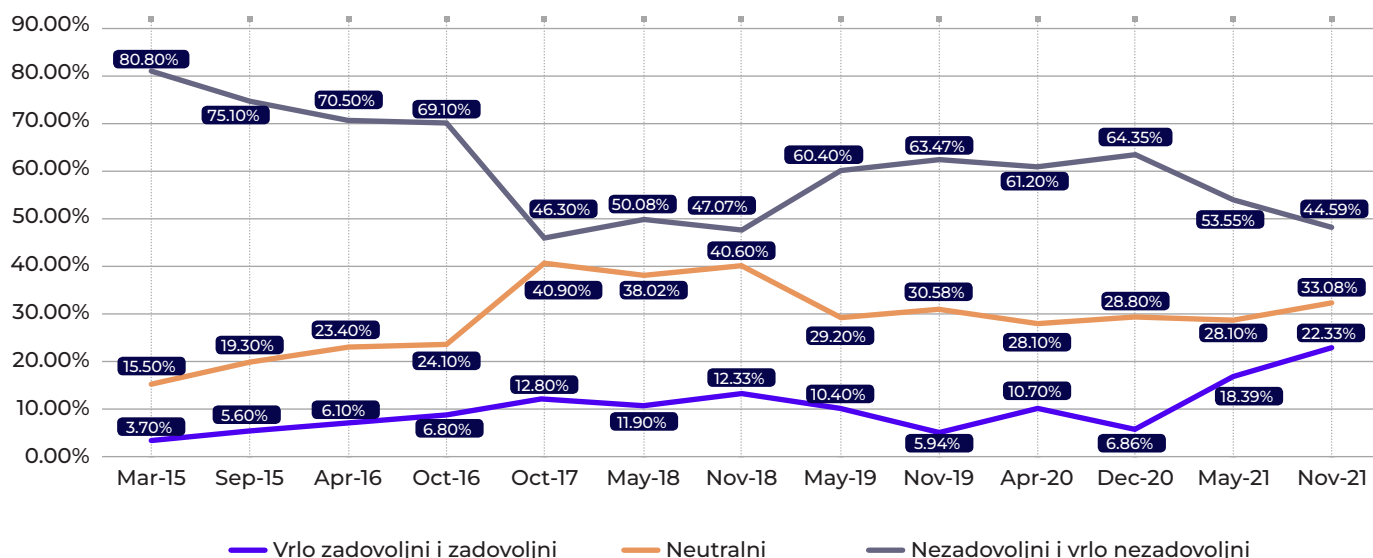
Tabela 3 Analiza trenda komponenti ECI

Povoljno	Mar - 15	Sep - 15	Apr - 16	Okt - 16	Okt - 17	Maj-18	Nov-18	Maj-19	Nov - 19	Apr-20	Dec-20	Maj - 21	Nov - 21	Trend
Koja su vaša očekivanja u vezi sa ukupnim prihodom vaše porodice za šest meseci od sada?	15.10%	15.90%	23.40%	18.00%	22.40%	19.90%	18.80%	11.60%	13.70%	14.20%	11.50%	15.90%	15.90%	
Kako ocenjujete trenutne uslove poslovanja?	8.10%	8.30%	14.40%	13.10%	17.90%	18.50%	16.70%	5.50%	9.10%	8.20%	7.20%	4.70%	12.80%	
Kakva je vaša procena trenutnog stanja zapošljavanja?	5.00%	6.80%	10.30%	7.70%	17.10%	15.40%	15.90%	5.80%	7.40%	6.60%	5.60%	7.00%	10.80%	
Koja su vaša očekivanja u pogledu uslova za zaposlenje za šest meseci?	6.00%	8.00%	14.00%	10.70%	18.70%	17.80%	23.30%	4.60%	12.00%	11.60%	8.30%	18.80%	15.90%	

Ekonomski smer

Povećanje pozitivnih percepcija, u poređenju sa maj 2021. godine, može se primetiti i u zadovoljstvu ispitanika ekonomskim smerom Kosova. Tokom jeseni 2021. godine, 22,3% ispitanika bilo je zadovoljno ekonomskim smerom Kosova, za razliku od 18,4% u maju 2021, 6,9% u decembru 2020. i 10,7% u aprilu 2020. Shodno tome, broj nezadovoljnih je smanjen sa 52051% u maju. , na 44,6% u jesen 2021. Ukupno 33,1% nije ni zadovoljno ni nezadovoljno. Za razliku od maja 2021. kada su muškarci bili zadovoljniji ekonomskim smerom od žena, u jesen 2021. žene su izgleda bile zadovoljnije od muškaraca. Dok je 23,1% žena zadovoljno ekonomskim smerom Kosova, 20,8% muškaraca oseća isto. Shodno tome, 45,7% muškaraca je nezadovoljno ili veoma nezadovoljno ekonomskim smerom Kosova, za razliku od 42,9% žena koje osećaju isto. Etnički raščlanjeni podaci pokazuju da je nivo nezadovoljstva kosovskih Albanaca 43,5%, a kosovskih Srba 59,6%. Nivo nezadovoljstva pripadnika ostalih kosovskih zajednica je 56%. Shodno tome, najzadovoljnija grupa ekonomskim smerom Kosova su kosovski Albanci (23,2%), zatim ispitanici drugih kosovskih zajednica (17%) i kosovski Srbi (5,4%).

Slika 5 Zadovoljstvo ekonomskim smerom Kosova

Glavni problemi sa kojima se Kosovo trenutno suočava

Anketa Pulsa javnosti iz jeseni 2021. takođe je postavila pitanje o najhitnijim problemima sa kojima se Kosovo trenutno suočava. Nalazi pokazuju promenu u odnosu na prethodnu anketu u tri glavna pitanja koja utiču na društveno blagostanje, pri čemu problemi životne sredine preuzimaju korupciju kao treće najhitnije pitanje. Najveća tri glavna pitanja prijavljena tokom ovog istraživanja bila su nezaposlenost (26,7%), siromaštvo (24,3%) i životna sredina (10,1%), dok su nezaposlenost, siromaštvo i korupcija bili tri najveća pitanja u maju 2021. U poređenju sa maj 2021, korupcija (9,3%) je opao za 4,5 procentnih poena. Problemi sa urbanim prostorom i cene osnovnih zaliha su među 5 glavnih problema sa kojima se suočavaju ljudi na Kosovu.

Etnički raščlanjeni podaci pokazuju da kosovski Srbi smatraju da su problem urbanog prostora (20%), nezaposlenost (13,8%) i javna i lična bezbednost (11%) tri najhitnija pitanja, dok je za ostale kosovske zajednice najveći problem nezaposlenost (58,5%). , zatim problemi urbanog prostora (14%) i životne sredine (5,5%). Za kosovske Albance, siromaštvo (26,5%), nezaposlenost (25,1%) i životna sredina (10,4%) su tri glavna problema na Kosovu.

Podaci razvrstani po polu pokazuju da su i muškarci i žene uglavnom zabrinuti zbog nezaposlenosti, siromaštva i životne sredine. Čini se da su i žene (24,1%) i muškarci (24,4%) podjednako zabrinuti zbog siromaštva. Međutim, žene su više zabrinute za nezaposlenost i životnu sredinu (28,4%, odnosno 10,5%) od muškaraca (25%, odnosno 9,8%).

Slika 6 Percepcija glavnih problema sa kojima se trenutno suočava Kosovo

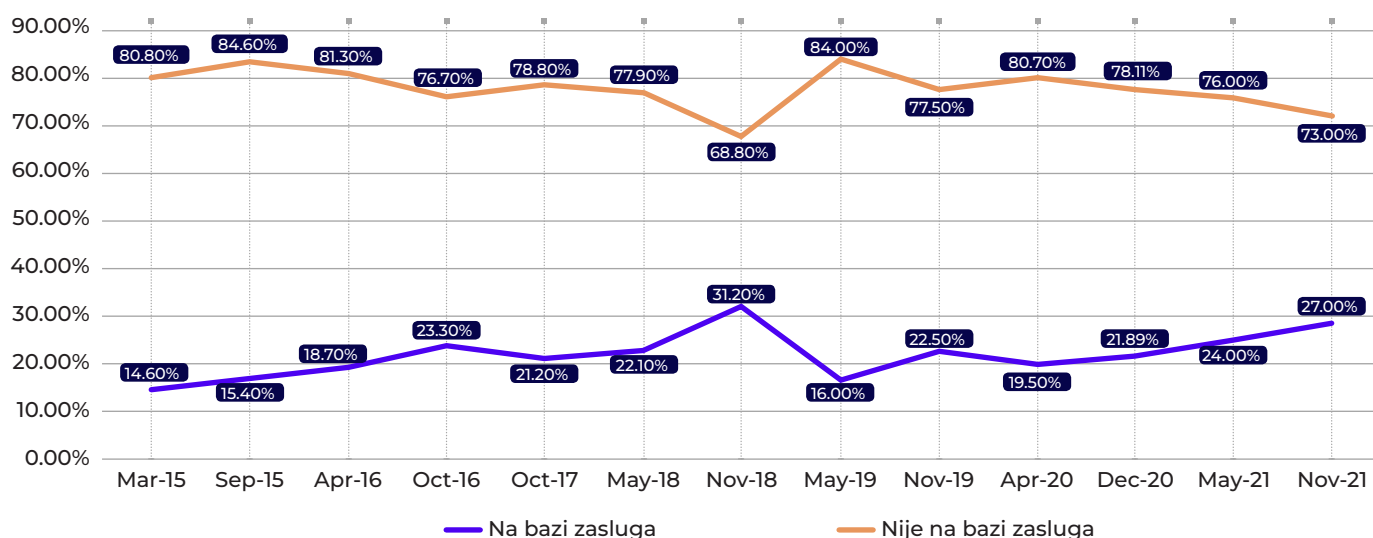
Zapošljavanje prema stručnosti i zaslugama u javnom i privatnom sektoru

Istraživanje javnog mnjenja iz jeseni 2021. pokazuje da 27% ispitanika smatra da je zapošljavanje u javnom sektoru zasnovano na zaslugama, dok 73% smatra da zapošljavanje u javnom sektoru nije zasnovano na zaslugama. Nalazi pokazuju malu razliku u odnosu na anketu iz maja 2021. kada je 24% ispitanika smatralo da je zapošljavanje zasnovano na zaslugama, a 76% da nije zasnovano na zaslugama. Ispitanici kao glavne faktore za zapošljavanje u javnom sektoru smatraju: privrženost partiji (25,5%), porodične veze (25,2%), mito (14,8%), obrazovanje (14,6%), stručno obrazovanje (7,5%) i, u manjoj meri prijatelji (6,2%) i profesionalno iskustvo (5,1%). Ukupno 27% ispitanika smatra da su obrazovanje, stručna obuka i profesionalno iskustvo važni faktori za zapošljavanje u javnom sektoru. U maju 2021. ovaj broj je iznosio 21,9%.

Podaci razvrstani po polu pokazuju malu razliku u percepciji muškaraca i žena u pogledu zapošljavanja zasnovanog na zaslugama. Ukupno 25,8% muškaraca smatra da je zapošljavanje u javnom sektoru zasnovano na zaslugama, za razliku od 28,3% žena koje misle isto. Za muškarce (28,2%), porodične veze su najkorisniji način da se zaposle u javnom sektoru, dok prema ženama (25,7%) partijska pripadnost omogućava lakše zapošljavanje u javnom sektoru.

Etnički raščlanjeni podaci pokazuju da se čini da je odanost stranci ključni faktor u dobijanju posla za kosovske Albance (25,8%) i kosovske Srbe (28,7%), dok je za ostale kosovske zajednice obrazovanje ono koje omogućava zapošljavanje u javnom sektoru (31,7%). Slično anketama iz decembra 2020. i maja 2021. godine, najmanje poverenja u zapošljavanje zasnovano na zaslugama ima kosovskih Srba (23,4%), zatim kosovskih Albanaca (26,7%) i pripadnika drugih kosovskih zajednica (45,2%). Poverenje ovih poslednjih u zapošljavanje zasnovano na zaslugama sa obrazovanjem, profesionalnim iskustvom i stručnom obukom koji su odlučujući faktori za zapošljavanje u javnom sektoru je najveće.

Slika 7 Percepcija uloge meritokratije u sticanju zaposlenja u javnom sektoru

U poređenju sa anketom iz maja 2021. godine, poverenje u zapošljavanje zasnovano na zaslugama u privatnom sektoru je smanjeno sa 54,4% na 48,8%. Većina ispitanika (51,2%) smatra da se zapošljavanje u privatnom sektoru ne zasniva na zaslugama. Ispitanici su identifikovali sledeće faktore bez zasluga za dobijanje posla u privatnom sektoru: porodične veze (23,7%), prijatelji (13,8%), mito (7,3%), privrženost partiji (3,6%), izgled (2,2%) i u manjoj meri pol (0,6%).

Podaci razvrstani po polu pokazuju da su muškarci (48,5%) i žene (47,8%) podjednako sigurni u zaposlenje zasnovano na zaslugama u privatnom sektoru. Etnički raščlanjeni podaci pokazuju značajne razlike u percepciji meritokratije u privatnom sektoru. Najviše uvereni u meritokratiju kao kriterijum za zapošljavanje u privatnom sektoru imaju pripadnici ostalih kosovskih zajednica sa 60% njih koji su uvereni u to, zatim dolaze kosovski Srbi sa 49,6% i kosovski Albanci, koji imaju najmanje poverenja u meritokratiju kao kriterijum. Njihovo poverenje u zapošljavanje zasnovano na zaslugama u privatnom sektoru je opalo sa 55,6% u maju 2021. na 48,4% u jesen 2021.

Slika 8 Percepcija uloge meritokratije u sticanju zaposlenja u javnom sektoru u poređenju sa privatnim sektorom

Percepcija korupcije velikih dimenzija

U proseku, 23,4% ispitanika tvrdi da smatra da je korupcija velikih razmera prisutna u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu. Ova vrednost predstavlja smanjenje od 1,6 procentnih poena u odnosu na maj 2021. (25%), 4,6 procentnih poena u odnosu na decembar 2020. (28%) i povećanje od 2,7 procentnih poena u odnosu na april 2020. godine (20,7%), kada je Puls javnosti zabeležio najnižu vrednost o korupciji velikih razmera. Međutim, ovaj rezultat ukazuje na postojano pozitivan trend u percepciji velike korupcije u poređenju sa prethodnim godinama, kao što je prikazano u tabeli 4.

Obrazovni sektor se smatra najmanje korumpiranim sa 16,8% njih koji veruju da postoji korupcija velikih razmera u školama i univerzitetima, a slede međunarodne organizacije (17,6%), zdravstvenisistem (18,8%), lokalna uprava (19,1%) i centralne institucije/administracija Kosova (19,5%). Za razliku od prethodne dve ankete kada je Kosovska policija smatrana najmanje korumpiranom organizacijom (14% u maju 2021. i 15,3% u decembru 2020.), u jesen 2021. 20,5% ispitanika smatra da u Kosovskoj policiji postoji korupcija velikih razmera.

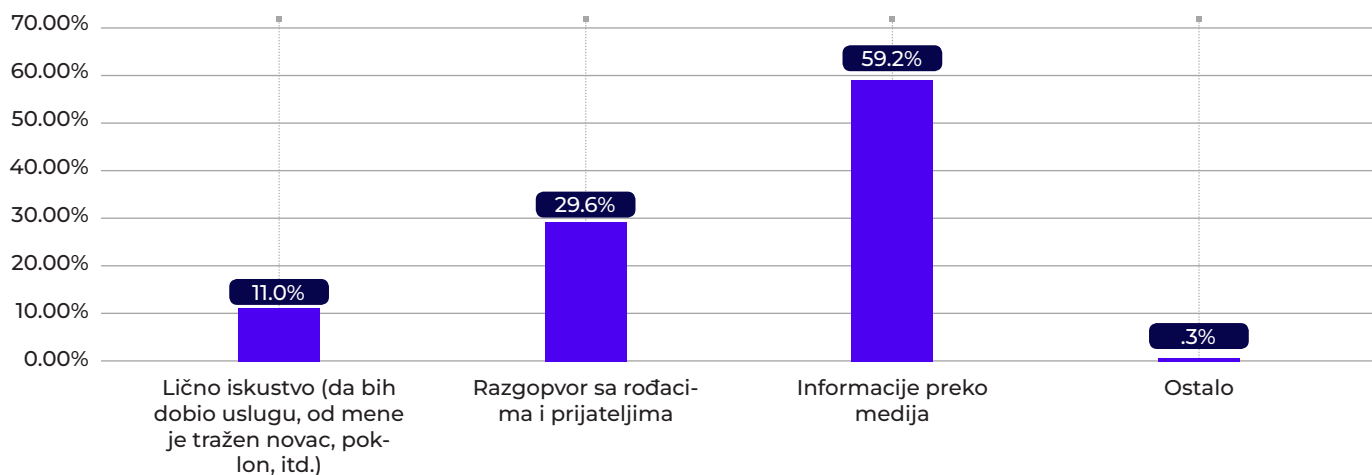
Kao najkorumpiranije organizacije smatraju se Carina (32,3%), zatim Kosovska agencija za privatizaciju (KAP) (29,4%) i Poreska administracija Kosova (PAK) (28,85). KAP je smatrana najkorumpiranijom organizacijom u maju 2021. (39,3). Najveće promene u percepcijama o korupciji velikih razmera primećene su u sledećim institucijama: KAP (29,4% u poređenju sa 39,3% u maju 2021), Pošta i Telekom Kosova (23,7% u poređenju sa 31,6% u maju 2021), Policija Kosova (20,5% u poređenju sa 14% u maju 2021. godine), sudovi (27,7% u poređenju sa 32,5% u maju 2021.), zdravstvo (18,8% u poređenju sa 22,9% u maju 2021.) i centralne institucije/uprava (19,5% u poređenju sa 23,1% u maju 2021). Kao što je prikazano u tabeli ispod, smatra se da je većina sektora i organizacija manje korumpirana nego u maju 2021. godine, osim Kosovske policije, PAK-a, međunarodnih organizacija i sektora obrazovanja, gde je povećana percepcija o prisustvu korupcije velikih razmera. Podaci razvrstani po polu ne pokazuju razliku između muškaraca i žena u pogledu njihove percepcije prisustva korupcije velikih razmera u kosovskim institucijama i međunarodnim organizacijama na Kosovu.

Tabela 4 Percepcija prisutnosti korupcije velikih razmera u javnim i međunarodnim institucijama na Kosovu

	Mar - 15	Sep - 15	Apr - 16	Okt - 16	Okt - 17	Maj-18	Nov-18	Maj-19	Nov - 19	Apr-20	Dec-20	Maj - 21	Nov - 21	Trend
Zdravstvo (bolnice i centri porodične medicine)	52.60%	51.50%	37.90%	49.70%	25.50%	32.50%	25.70%	25.10%	33.40%	11%	25%	22.90%	18.80%	
KEDS	44.70%	35.60%	31.10%	31.40%	20.50%	33.00%	31.30%	40.70%	38.90%	27.30%	27.30%	26.10%	25.80%	
KEK											27.50%	25.30%	25.80%	
Sudovi	42.90%	46.90%	42.30%	49.30%	24.90%	38.60%	29.10%	30.70%	42.00%	24.50%	31.60%	32.50%	27.70%	
Carina	38.70%	41.30%	32.30%	45.20%	22.70%	39.10%	31.40%	29.30%	41.40%	30.60%	39.20%	34.30%	32.30%	
Centralna administracija/Vlada	38.50%	36.00%	36.60%	49.20%	30.70%	34.70%	28.40%	36.70%	35.30%	20.80%	29.50%	23.10%	19.50%	
KAP (Kosovska agencija za privatizaciju)	37.10%	38.30%	39.20%	45.70%	24.90%	34.50%	29.80%	40.70%	48.10%	36.60%	39.00%	39.30%	29.40%	
Opštine (lokalna samouprava)	33.80%	28.60%	30.00%	40.20%	25.50%	29.00%	26.40%	25.80%	29.80%	13.30%	24.70%	20.40%	19.10%	
Obrazovanje (škole, univerziteti)	29.30%	29.00%	17.50%	31.00%	16.30%	26.20%	19.90%	20.70%	26.10%	18.90%	24.70%	15.10%	16.80%	
PAK (Poreska administracija Kosova)	28.10%	25.00%	18.20%	32.50%	17.40%	28.90%	25.40%	35.30%	42.20%	13.60%	30.20%	27.40%	28.80%	
PTK	25.90%	25.20%	18.40%	29.60%	17.00%	27.80%	25.60%	44.20%	40.80%	37.90%	33.20%	31.60%	23.70%	
Banke	24.30%	23.30%	23.10%	24.40%	13.10%	27.30%	26.10%	33.80%	34.10%	18.90%	28.10%	22.90%	22.20%	
Međunarodne organizacije	20.40%	22.90%	16.00%	28.00%	10.80%	24.50%	10.70%	19.50%	23.60%	5.50%	23.80%	15.70%	17.60%	
Kosovska policija (KP)	20.40%	19.00%	13.60%	21.10%	14.90%	25.70%	21.60%	17.00%	20.70%	9.80%	15.30%	14.00%	20.50%	

Da bi razumeli šta oblikuje percepciju o prisustvu korupcije velikih razmera u javnosti i međunarodnim institucijama na Kosovu, ispitanici su upitani o razlozima za njihovo mišljenje o razmerama korupcije. Slično drugim anketama u prošlosti, nalazi pokazuju da je većina ispitanika (59,2%) svoje mišljenje formirala putem štampanih i elektronskih medija, kao što je prikazano na slici 9. u nastavku. Ukupno 29,6% ispitanika izjavilo je da razgovori sa rođacima i prijateljima oblikuju osnovu za njihovo mišljenje o razmerama korupcije, dok je 11% ispitanika navelo lična iskustva u kojima su od njih tražili novac, poklone ili druge usluge u zamenu za određene službe uticale na njihovo mišljenje. Ovo poslednje je povećano za 3,9 procentnih poena u poređenju sa istraživanjem javnog mnjenja iz maja 2021. (7,1%).

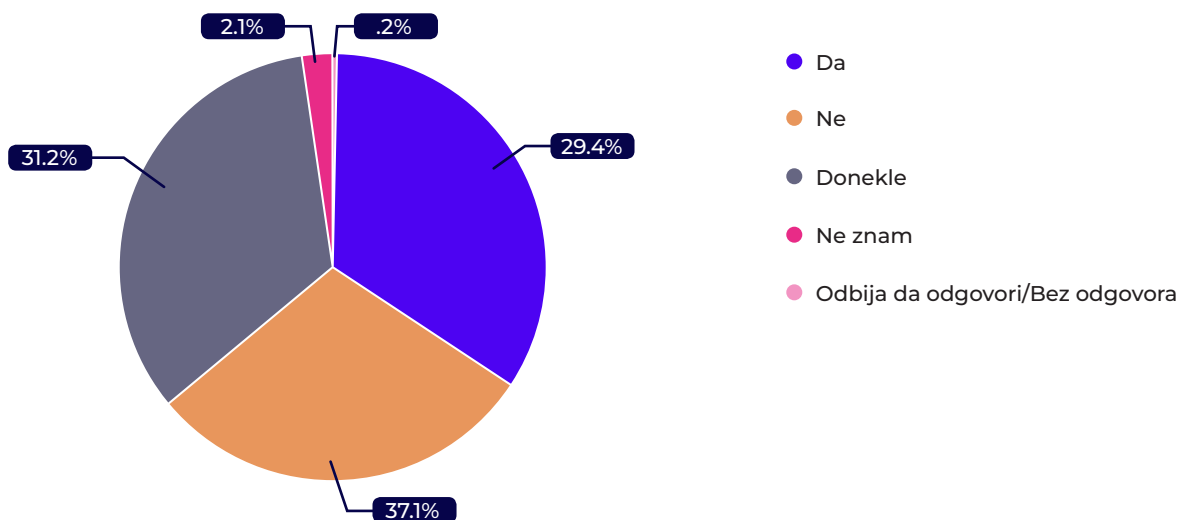
Slika 9 Razlozi koje ispitanici navode za svoju ocenu obima korupcije na Kosovu

Stavovi u vezi sa glasanjem

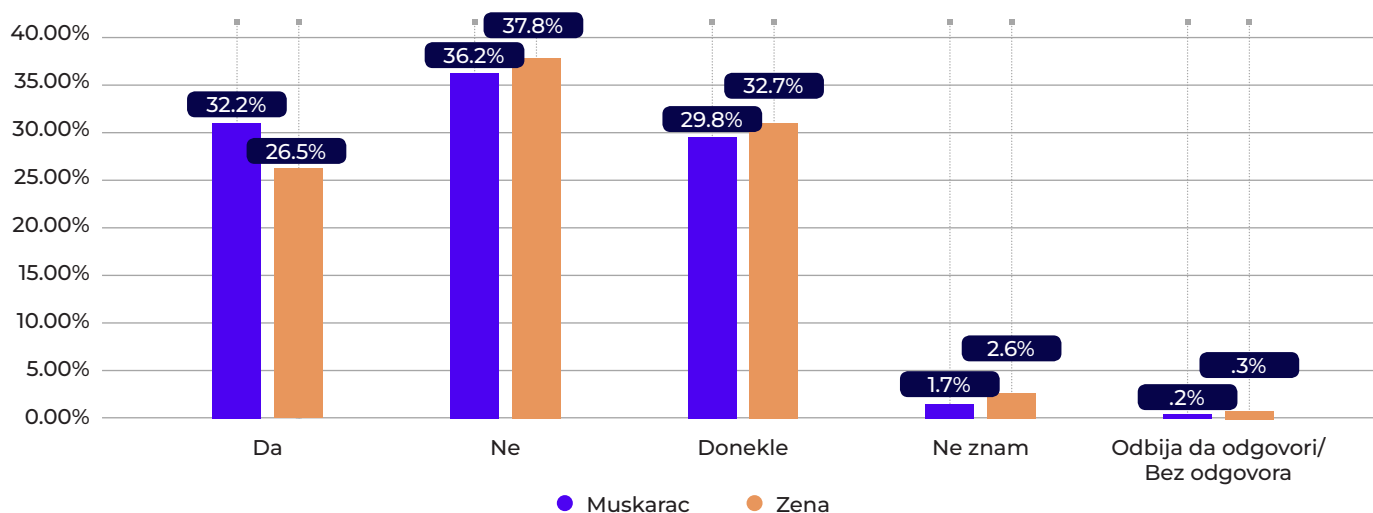
Ispitivanje javnog mnjenja iz jeseni 2021. takođe se raspitalo o glasačkim stavovima građana Kosova. Stavovi prema glasanju su se promenili u poređenju sa ispitivanjem javnog mnjenja iz maja 2021. godine, pokazujući smanjeno poverenje u efekat glasanja naroda na pokretanje političkih promena. Na pitanje da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu, 29,4% ispitanika izjavilo je da njihov glas može uticati na promene, u poređenju sa 43,8% u maju 2021, 34,1% u decembru 2020. i 46,7% u aprilu 2020. Sa druge strane, 37,1% ispitanika % smatraju da njihov glas ne može da promeni situaciju na Kosovu, u poređenju sa 25,1% u maju 2021. godine, 27,4% u decembru 2020. i 26,8% u aprilu 2020. godine, što pokazuje negativan trend u odnosu na prethodna tri istraživanja. U jesen 2021, 31,2% smatra da njihov glas može donekle promeniti situaciju, u poređenju sa 23,9% u maju 2021, dok samo 2,1% njih ne zna da li njihov glas može da utiče na promene ili su odbili da odgovore.

Slika 10 Percepcija ispitanika u vezi sa tim da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu

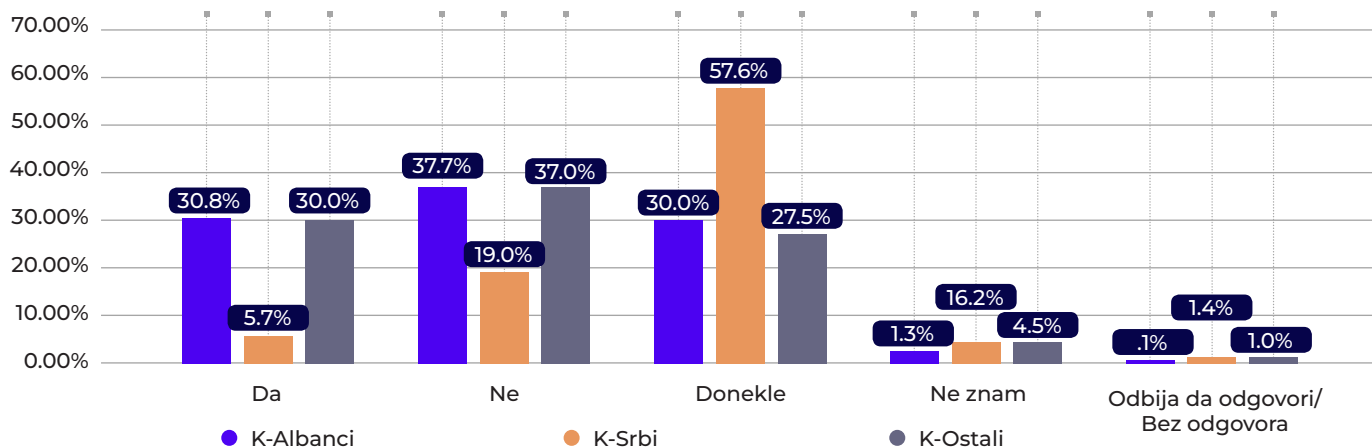
Podaci razvrstani po polovima pokazuju da su žene skeptičnije od muškaraca kada je u pitanju uticaj njihovog glasanja. Dok 32,2% (47,2% u maju 2021.) muškaraca smatra da njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu, samo 26,5% (40,6% u maju 2021.) žena misli isto. Ukupno 36,2% muškaraca i 37,8% žena veruje da njihov glas ne može uticati na promene, dok 29,8% muškaraca i 32,7% žena smatra da njihov glas donekle može da utiče na promene.

Slika 11 Percepcija muškaraca i žena o tome da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu

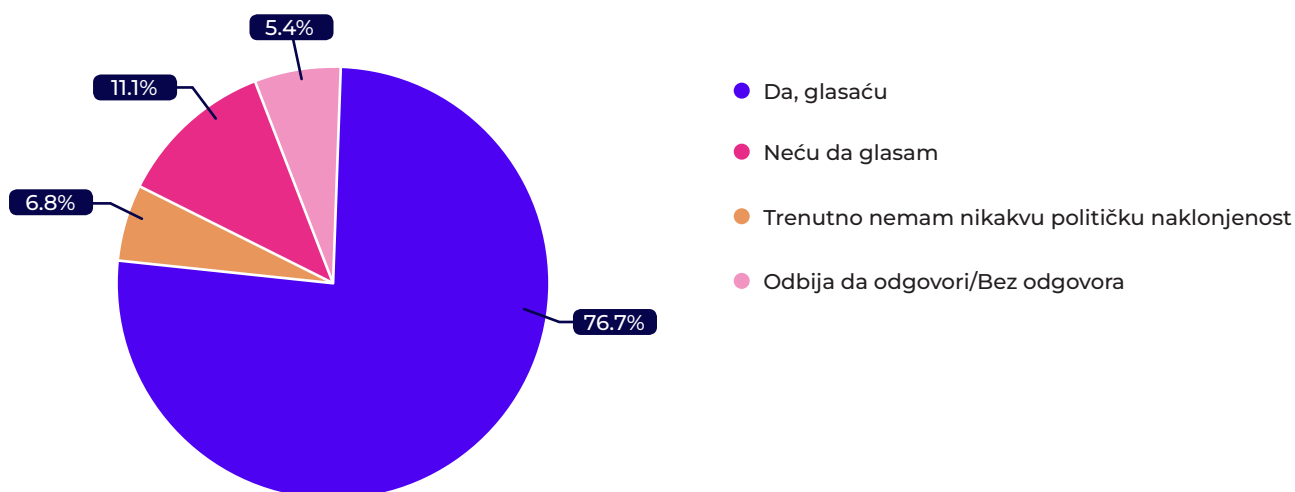
Etnički raščlanjeni podaci pokazuju značajne razlike u poverenju u izbore kao mehanizam za donošenje promena na Kosovu. Sve u svemu, povećanje poverenja u njihov glas kao mehanizam za promene primećeno je među kosovskim Srbima i pripadnicima drugih kosovskih zajednica, dok je pad očigledno među kosovskim Albancima. Ukupno 5,7% kosovskih Srba (2,4% u maju 2021. i 8,1% u decembru 2020.) smatra da njihov glas može uticati na promene na Kosovu, za razliku od 30% pripadnika drugih kosovskih zajednica (16,9% u maju 2021. i 26,5% u decembru 2020.) i 30,8% kosovskih Albanaca (48,2% u maju 2021. i 35,5% u decembru 2020.). Dok ukupno 37% pripadnika drugih kosovskih zajednica ne veruje da njihov glas može uticati na promene (47,3% u maju 2021. i 37% u decembru 2020.), 19% kosovskih Srba (34,8% u maju 2021. i 42,4% u decembru 2020.) i 37,7% kosovskih Albanaca (22,9% u maju 2021. i 25,8% u decembru 2020.) misle isto. Kao i u anketi iz maja 2021. godine, najveći je broj kosovskih Srba koji veruju da njihov glas može donekle uticati na promene (57,6%), zatim kosovskih Albanaca (30%) i pripadnika drugih kosovskih zajednica (27,5%).

Slika 12 Percepcija različitih zajednica da li njihov glas može da promeni situaciju na Kosovu

Anketa Pulsa javnosti iz jeseni 2021. takođe se raspitivala o verovatnoći da će ispitanici glasati ako se centralni izbori održe uskoro, kao i o njihovim preferencijama za glasanje. Nalazi pokazuju da bi 77,6% ispitanika (u poređenju sa 75,3% u maju 2021., 80,9% u decembru 2020. i 70,2% u aprilu 2020.) glasalo za određenu političku stranku ili koaliciju, ako bi se centralni izbori održali u bliskoj budućnosti. Dok 6,8% ispitanika nije imalo političke preferencije (u poređenju sa 7,4% u maju 2021, 9,2% u decembru 2020. i 13,9% u aprilu 2020), 11,1% ispitanika je reklo da ne bi glasalo (u poređenju sa 10% u maju 2021, 7% u decembru 2020, 7,4% u aprilu 2020), a 5,4% njih je odbilo da odgovori.

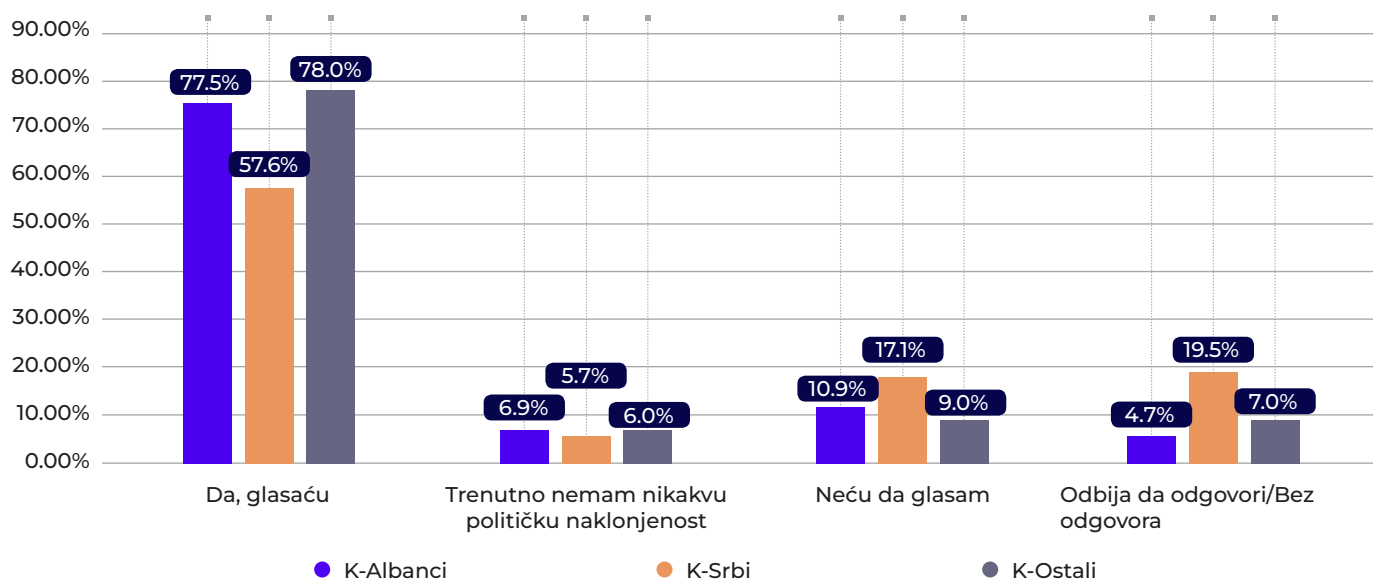
Slika 13 Verovatnoća da će ispitanik glasati ako se centralni izbori budu održali uskoro

Podaci raščlanjeni po polu pokazuju opadajući trend u verovatnoći da će glasati za oba pola sa neznatnom razlikom između muškaraca i žena u pogledu njihove verovatnoće da glasaju ako se centralni izbori održe uskoro (78,3% muškaraca i 75,2% žena u poređenju sa 83,7% muškaraca i 82% žena u maju 2021. i 93,4% muškaraca i 92,2% žena u decembru 2020.). Etnički raščlanjeni podaci ukazuju na povećanje verovatnoće da glasaju među kosovskim Srbima (57,6%), u poređenju sa majom 2021. (42,9%). Ukupno 59,1% kosovskih Srba će verovatno glasati u decembru 2020. i 68,1% u aprilu 2020. Kosovski Albanci ne pokazuju nikakvu promenu u odnosu na maj 2021. u svojoj verovatnoći da glasaju (77,5% u jesen 2021. naspram 77,3% u maju 2021). Međutim, ove brojke ukazuju na pad u poređenju sa 84,4% u decembru 2020. Više pripadnika ostalih kosovskih zajednica bi glasalo u jesen 2021. (78%) nego u maju 2021. (70,2%), ali manje nego u decembru 2020. (89,4%).

Samo 6,9% kosovskih Albanaca (5,8% u maju 2021. i 9,2% u decembru 2020.), 5,7% kosovskih Srba (14,8% u maju 2021. i 16,7% u decembru 2020.), i 6% pripadnika drugih kosovskih zajednica (9,5% u maju 2021. i 5% u decembru 2020. godine) nije imalo nikakve političke preferencije, dok 10,9% (9,6% u maju 2021) kosovskih Albanaca, 17,1% (22,9% u maju 2021) kosovskih Srba i 9% (9,5% u maju 2021) pripadnika drugih kosovskih zajednica izjavili su da neće glasati ako izbori budu održani uskoro. Ukupno 19,5% kosovskih Srba, zatim 7% pripadnika ostalih kosovskih zajednica i 4,7% kosovskih Albanaca odbilo je da odgovori na ovo pitanje.

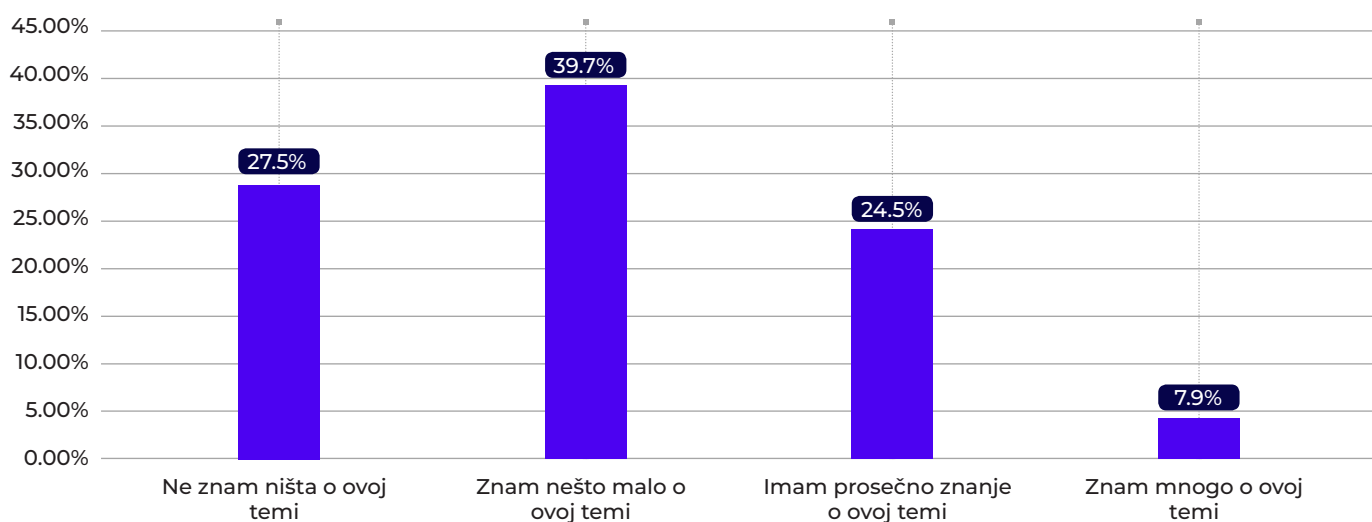
Slika 14 Verovatnoća da će ispitanik glasati i glasačka naklonjenost, podaci podeljeni po etničkoj pripadnosti

Životna sredina

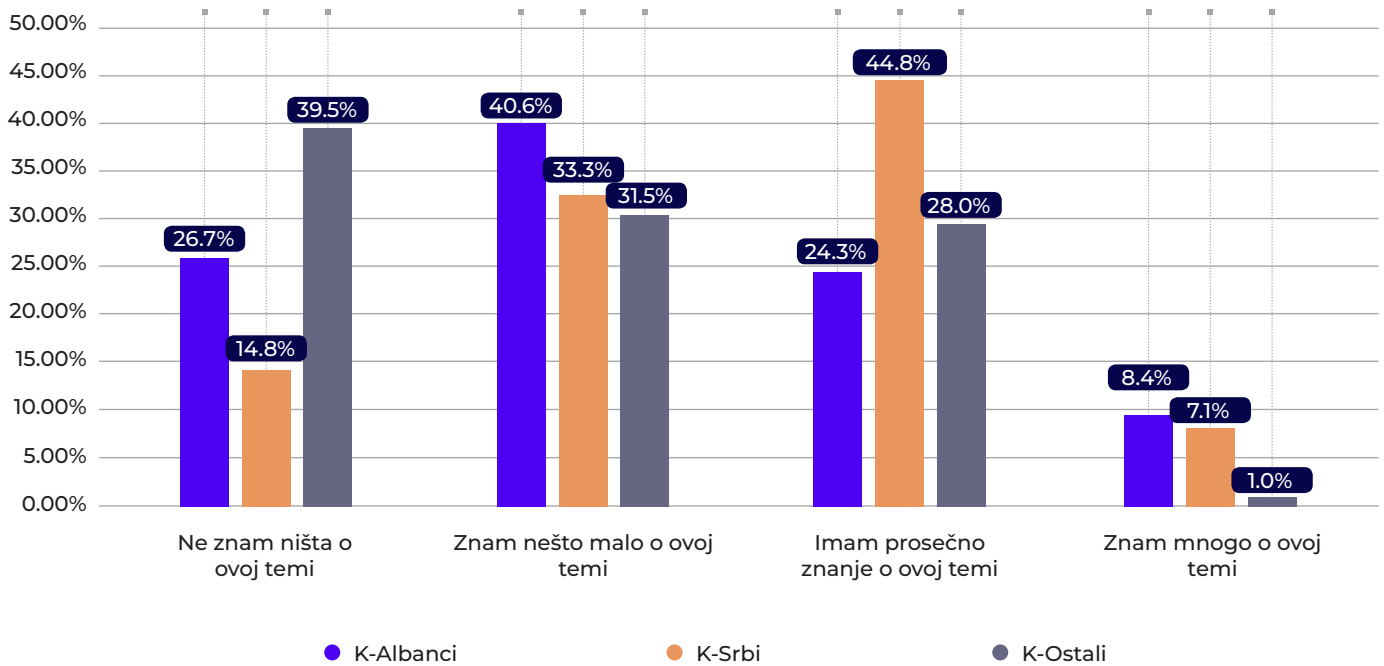
Ispitanici su pitani o njihovom znanju o pravu na život u zdravoj i čistoj životnoj sredini. Ispitivanje javnog mnjenja iz jeseni 2021. godine ističe značajne razlike u poređenju sa istraživanjem iz maja 2021. godine sa ljudima koji tvrde da manje znaju o pravu na život u čistoj i zdravoj životnoj sredini. Ukupno 7,9% (16,1% u maju 2021. i 8,2% u decembru 2020.) reklo je da zna mnogo o ovoj temi, 24,9% (32,7% u maju 2021. i 27,4% u decembru 2020.) tvrdilo je da ima prosečno znanje, a 39,7% (36% u maju 2021. i 37% u decembru 2020.) ispitanika je reklo da malo zna o ovoj temi. Ukupno 27,5% (15,2% u maju 2021. i 27,4% u decembru 2020.) reklo je da nema saznanja o svom pravu da živi u čistoj i zdravoj životnoj sredini.

Slika 15 Svest ispitanika o pravu na život u zdravom i čistom okruženju

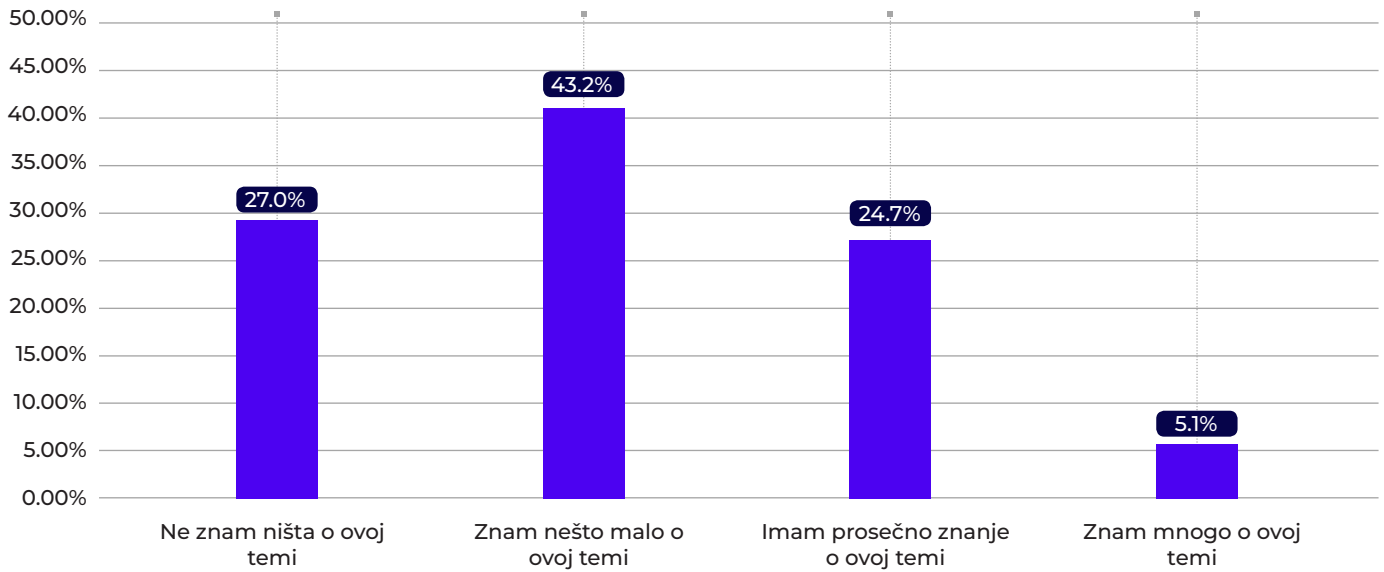
Etnički raščlanjeni podaci pokazuju značajne razlike između različitih zajednica na Kosovu u pogledu njihove svesti o pravu na život u zdravoj i čistoj sredini. Ukupno 39,5% pripadnika ostalih kosovskih zajednica, 14,8 kosovskih Srba i 26,7% kosovskih Albanaca izjavilo je da nema saznanja o ovom pitanju, što (osim kosovskih Srba i drugih kosovskih zajednica) predstavlja povećanje nedostatka znanja iz maja 2021. (33,8% kosovskih Srba, 35,8% ostalih kosovskih zajednica i 12,4% kosovskih Albanaca). Pripadnici ostalih kosovskih zajednica predstavljaju najveći deo ispitanika (39,5%) koji su izjavili da nemaju znanja o ovoj temi. Kosovski Srbi predstavljaju najveći deo ispitanika sa malim i prosečnim znanjem o ovoj temi (33,3% odnosno 44,8%). Kosovski Albanci prednjače u znanju mnogo o ovoj temi (8,4%), zatim idu kosovski Srbi (7,1%) i pripadnici drugih kosovskih zajednica (1%).

Slika 16 Svest ispitanika u pogledu njihovog prava da žive u zdravom i čistom okruženju, podaci raščlanjeni po etničkoj pripadnosti

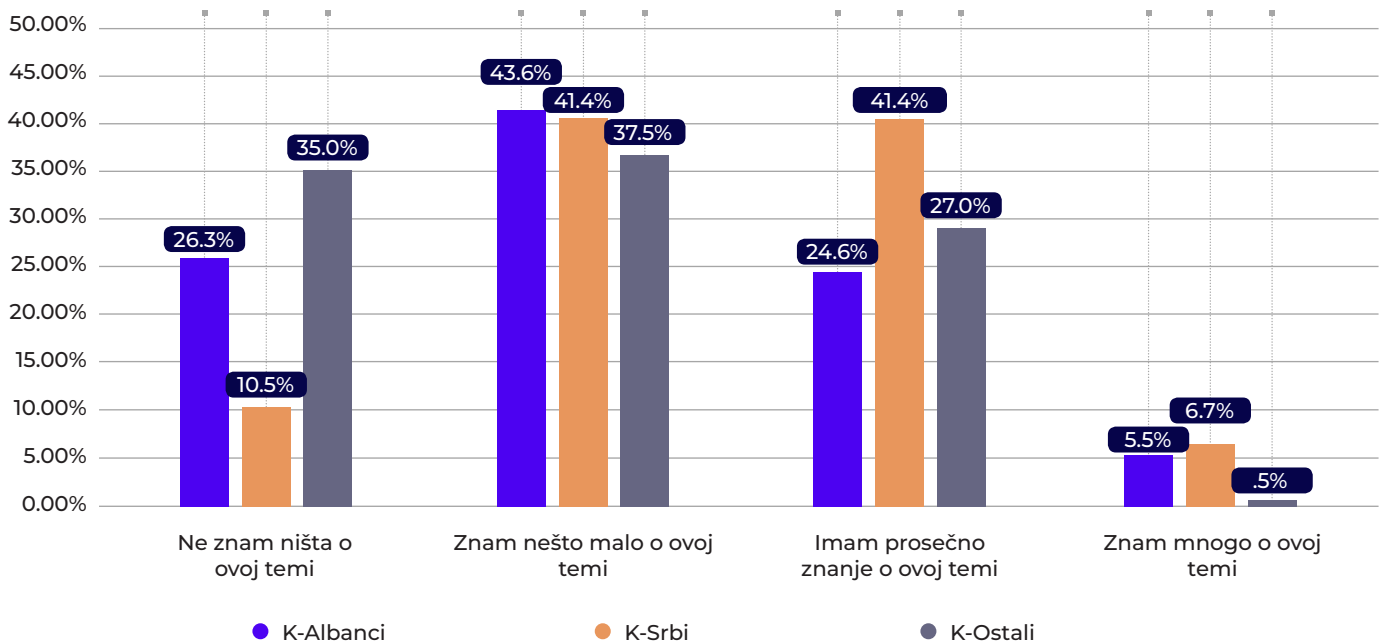
Drugo pitanje o životnoj sredini odnosilo se na svest ispitanika o potencijalnim pretnjama iz životne sredine za njihovu i zdravlje njihove porodice. Dok je 5,1% (11,9% u maju 2021. i 6,8% u decembru 2020.) ispitanika izjavilo da je potpuno svesno o ovim pretnjama, 67,9% (70,7% u maju 2021. i 65,8% u decembru 2020.) ispitanika izjavilo je da imaju malo ili prosečno znanje ove pretnje. Ukupno 27% (17,4% u maju 2021. i 27,4% u decembru 2020.) ispitanika izjavilo je da nema znanja o potencijalnim ekološkim pretnjama za sopstveno zdravlje i zdravlje njihove porodice. Podaci razvrstani po polu pokazuju da i muškarci (5,3%) i žene (4,9%) imaju slična znanja o ovoj temi. Žene (26,2%) tvrde da imaju više prosečnog znanja od muškaraca (23,3%), ali nešto manje žena (42,5%) od muškaraca (43,8%) tvrdi da imaju malo znanja o ovoj temi. Više muškaraca (27,5%) tvrdi da nema znanja o ovoj temi nego žena (26,3%).

Slika 17 Svest ispitanika o potencijalnim pretnjama po životnu sredinu koje su pretnja i za zdravlje njih i njihove porodice

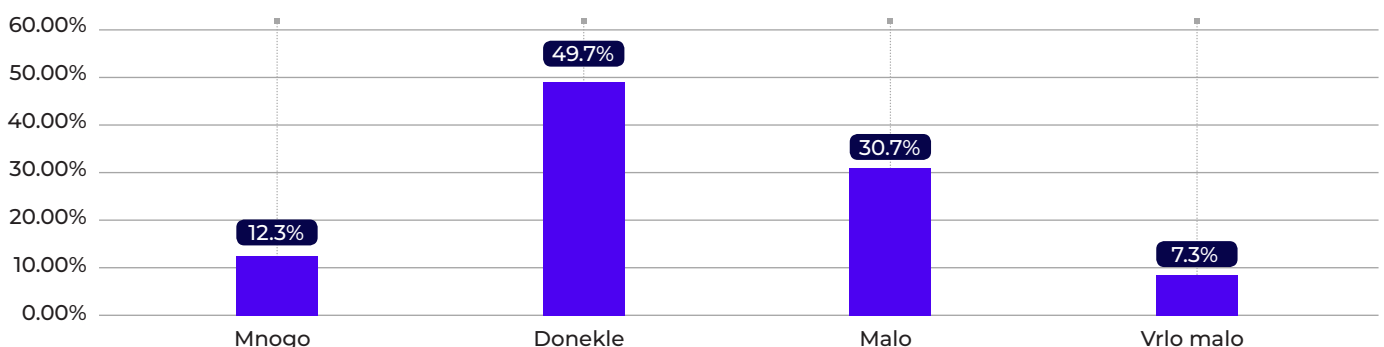
Kao što je prikazano na slici 18 u nastavku, etnički raščlanjeni podaci ističu razlike u znanju među etničkim grupama u vezi sa potencijalnim ekološkim pretnjama za sopstveno zdravlje i zdravlje porodice. Ukupno 35% ostalih kosovskih zajednica, 26,3% kosovskih Albanaca i 10,5% kosovskih Srba nemaju znanja o ovoj temi. Najveća razlika u odnosu na istraživanje javnog mnjenja iz maja 2021. godine je pad broja kosovskih Srba (35,7%) koji nemaju znanja o ovoj temi i povećanje broja kosovskih Albanaca (11,2%) koji nemaju znanja o ovoj temi. Ostale kosovske zajednice predstavljaju najveći udeo ispitanika koji su izjavili da nemaju znanja (35%) o ovoj temi. Kosovski Albanci čine najveći deo onih koji imaju malo znanja (43,6%), dok kosovski Srbi vode prosečno znanje (41,4%) o ovoj temi. Kosovski Srbi takođe prednjače sa dosta znanja o ovom pitanju (6,7% naspram 3,8% u maju 2021.), zatim dolaze kosovski Albanci (5,5% u odnosu na 20,2% u maju 2021.) i pripadnici drugih kosovskih zajednica (0,5% za razliku od 9% u maju 2021.).

Slika 18 Svest ispitanika o potencijalnim ekološkim pretnjama koje su pretnja i za zdravlje njih i njihove porodice, podaci raščlanjeni po etničkoj pripadnosti

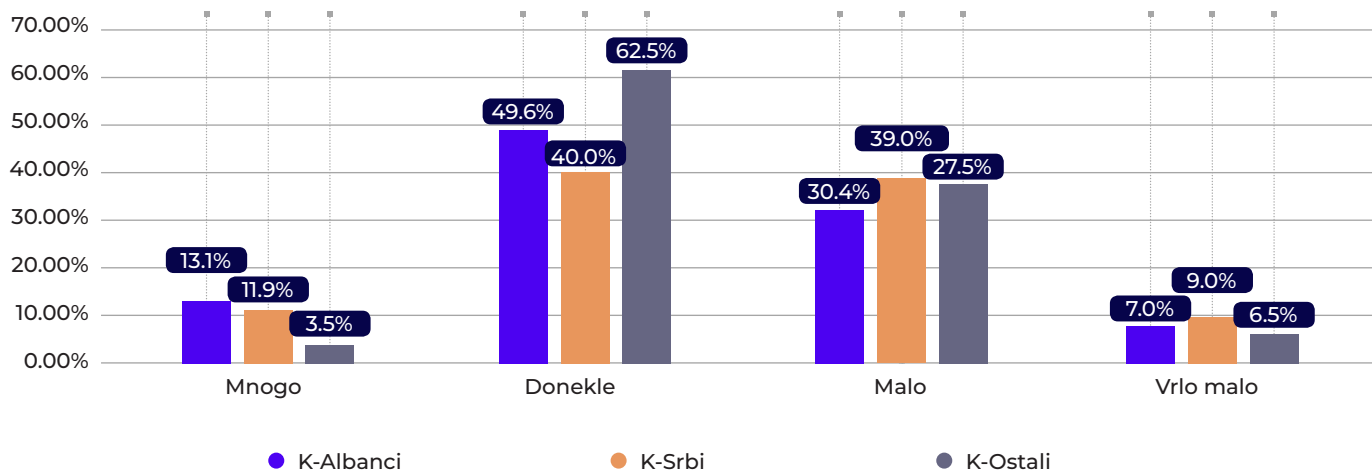
Istraživanje javnog mnjenja Puls javnosti XXI takođe se raspitalo o svesti o klimatskim promenama. Ukupno 12,3% veruje da je Kosovo pogođeno klimatskim promenama, a 49,7% veruje da je donekle pogođeno klimatskim promenama. Ukupno 30,7% veruje da su klimatske promene imale mali uticaj, dok je 7,3% imalo veoma mali uticaj na Kosovo. Podaci razvrstani po polovima ne pokazuju velike razlike između mišljenja muškaraca i žena o uticaju klimatskih promena na Kosovu: ukupno 61,6% muškaraca i 62,6% žena veruje da je Kosovo u velikoj meri ili donekle pogođeno klimatskim promenama, dok 38,3% muškaraca i 37,4% žena veruje da klimatske promene imaju mali ili veoma mali uticaj na Kosovo.

Slika 19 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu

Etnički raščlanjeni podaci pokazuju da 66% pripadnika ostalih kosovskih zajednica veruje da je Kosovo u velikoj meri ili donekle pogođeno klimatskim promenama, a zatim sledi 62,7% kosovskih Albanaca i 51,9% kosovskih Srba. Srbi vode u uverenju da klimatske promene malo ili vrlo malo utiču na Kosovo (48%), a slede kosovski Albanci (37,4%) i pripadnici drugih kosovskih zajednica (34%).

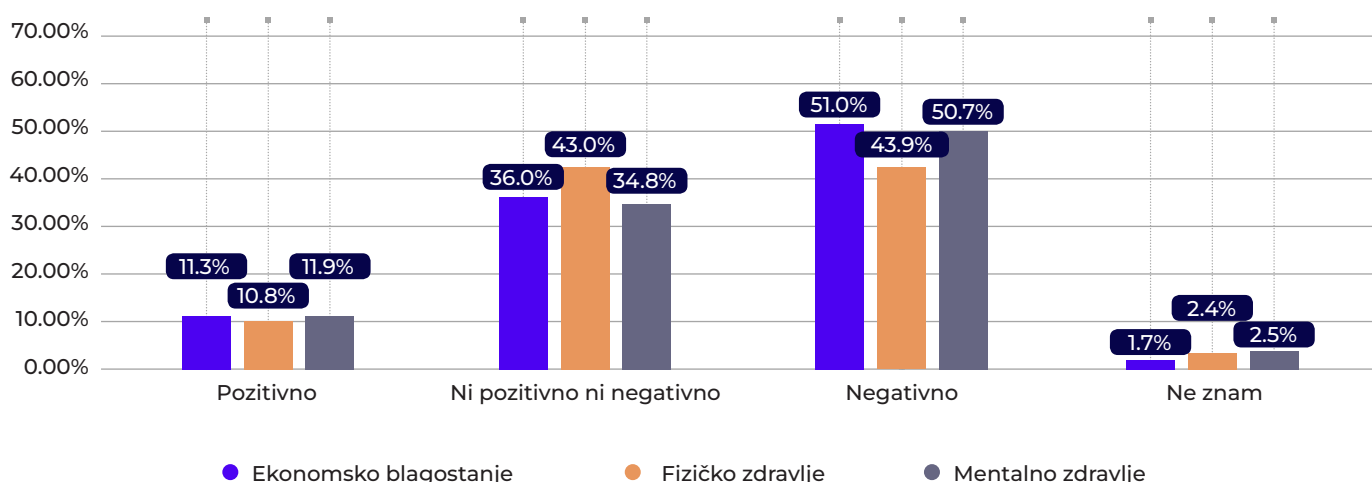
Slika 20 Svest ispitanika o uticaju klimatskih promena na Kosovu, podaci podeljeni po etničkoj pripadnosti

COVID-19

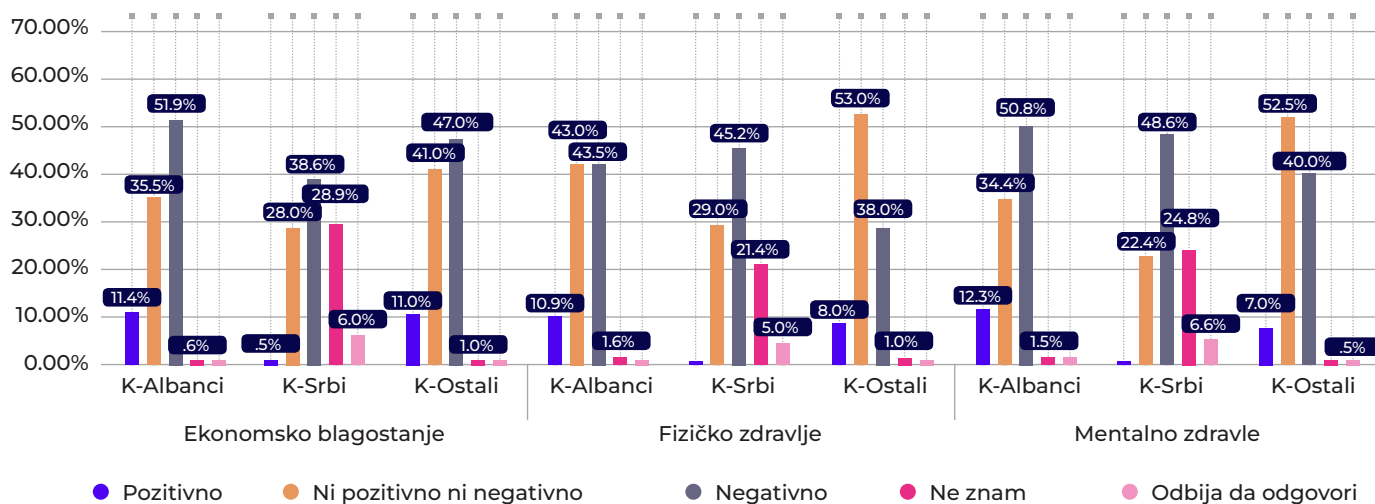
Ispitivanje javnog mnjenja iz jeseni 2021. sadržalo je pitanja o pandemiji COVID-19. Ispitanici su prvo pitani o uticaju COVID-19 na njihovo ekonomsko blagostanje, fizičko zdravlje i mentalno zdravlje. Ukupno 51% (60,7% u maju 2021, 68,7 u decembru 2020, i 65,9% u aprilu 2020) ispitanika izjavilo je da je COVID-19 imao negativan uticaj na njihovo ekonomsko blagostanje. Slično kao u maju 2021., 43,9% (46,9% u decembru 2020. i 40,7% u aprilu 2020.) izjavilo je da to negativno utiče na njihovo fizičko zdravlje. Ukupno 50,7% (48,6% u maju 2021., 52,8% u decembru 2020. i 59% u aprilu 2020.) navelo je da to utiče na njihovo mentalno zdravlje. Podaci razvrstani po polu pokazuju da je ekonomsko blagostanje žena (52%) više pogođeno nego muškaraca (49,3%). Fizičko zdravlje žena (44,5%) je takođe bilo više pogođeno nego muškaraca (42,2%). Vredi napomenuti da iako je uticaj na ekonomsko blagostanje manji nego u prethodnim anketama, uticaj na fizičko i mentalno zdravlje veći je nego u maju 2021. Uticaj COVID-19 na mentalno zdravlje žena (50,5%) i muškaraca (49,6%) je približno isti.

Slika 21 Uticaj situacije koju je stvorio COVID-19 na ekonomsko blagostanje i na fizičko i mentalno zdravlje

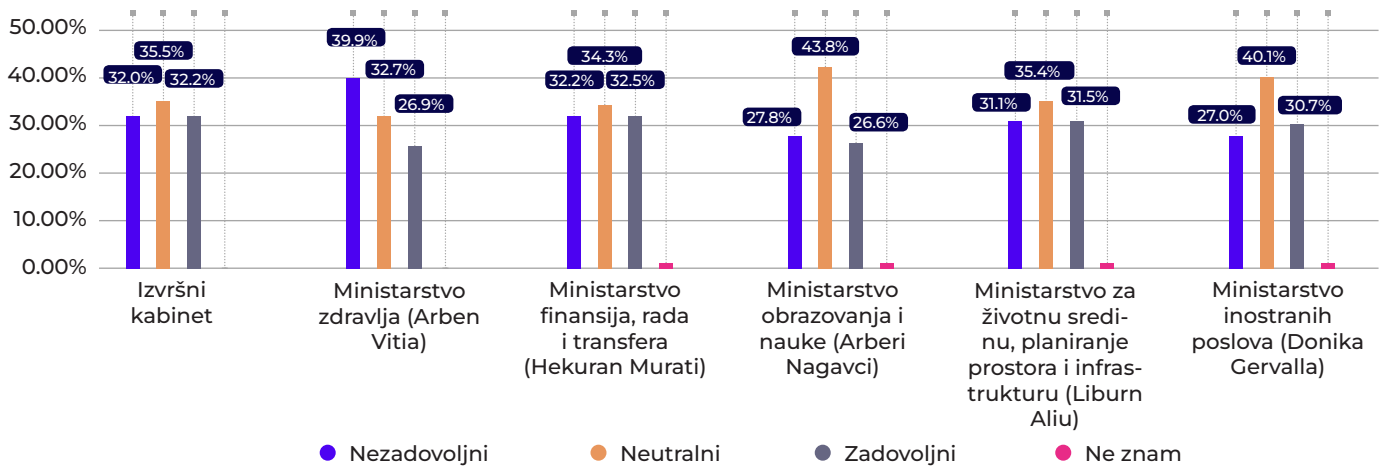
Etnički raščlanjeni podaci pokazuju da se negativan uticaj COVID-19 na ekonomsko blagostanje značajno smanjio među ispitanicima iz svih etničkih zajednica: ukupno 51,9% (61,3% u maju 2021.) kosovskih Albanaca, 38,6% (48,1% u maju 2021.) kosovskih Srba i 47% (58,2% u maju 2021.) pripadnika drugih kosovskih zajednica prijavilo je negativan uticaj COVID-19 na njihovo ekonomsko blagostanje. Ukupno 35,5% kosovskih Albanaca, 28,1% kosovskih Srba i 41% pripadnika ostalih kosovskih zajednica odgovorilo je da nema uticaja na njihovo ekonomsko blagostanje zbog izbijanja COVID-19. Dok je 43,5% kosovskih Albanaca izjavilo da je COVID-19 imao negativan uticaj na njihovo fizičko zdravlje, 45,2% kosovskih Srba i 38% pripadnika ostalih kosovskih zajednica izjavilo je isto. Istovremeno, 50,8% kosovskih Albanaca, 48,6% kosovskih Srba i 40% pripadnika drugih kosovskih zajednica prijavilo je negativan uticaj COVID-19 na njihovo mentalno zdravlje. Kao i u prethodnoj anketi, ove brojke sugeriraju da je situacija nastala izbijanjem COVID-19 na Kosovu imala veliki negativan uticaj na ekonomsko blagostanje ispitanika, a zatim i na mentalno zdravlje i fizičko zdravlje.

Slika 22 Uticaj situacije koju je stvorio COVID-19 na ekonomsko blagostanje i na fizičko i mentalno zdravlje, podaci raščlanjeni po etničkoj pripadnosti

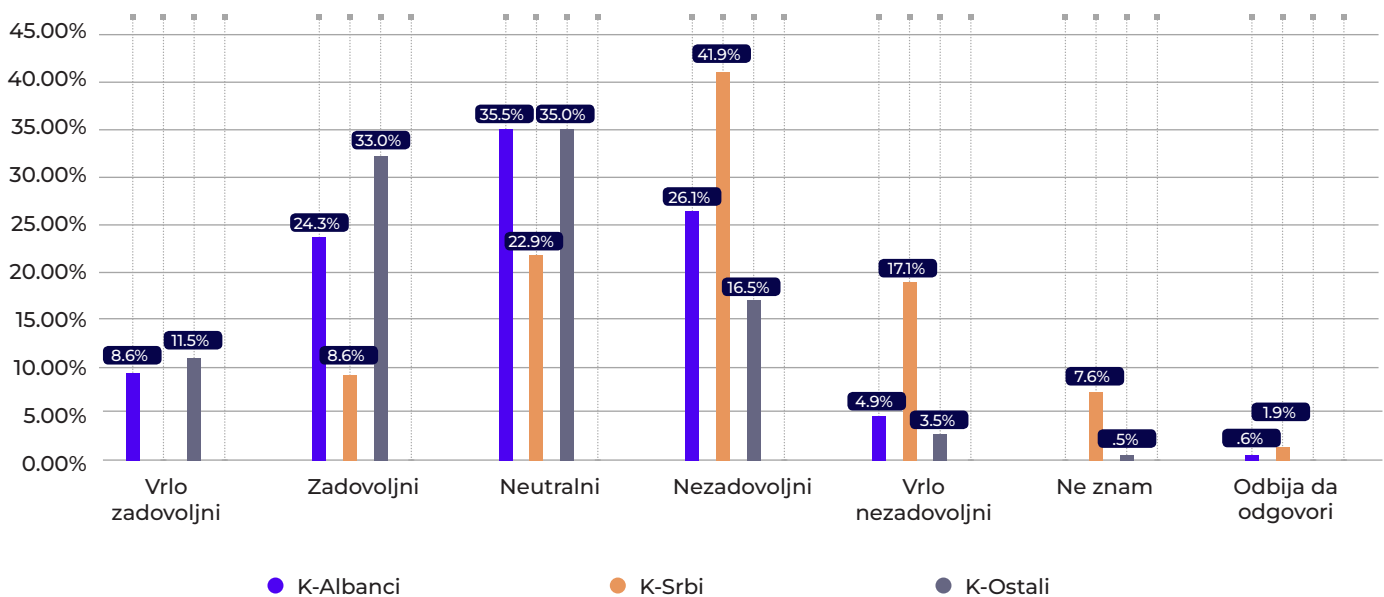
Ispitanici su takođe upitani da li su zadovoljni merama koje su preduzele centralne institucije Kosova za sprečavanje širenja COVID-19. Podaci ukazuju na pad nivoa zadovoljstva u poređenju sa istraživanjem javnog mnjenja iz maja 2021. koje je zabeležilo umeren nivo zadovoljstva. Tačnije, merama Izvršnog kabineta zadovoljno je 32,3% ispitanika, naspram 43,6% u maju 2021. i 78,8% u aprilu 2020. Nivo zadovoljstva u decembru 2020. godine bio je najniži kada je zadovoljno bilo samo 15% ispitanika. Podaci razvrstani po polu pokazuju da su žene (34,6%) zadovoljnije merama koje je preduzela Izvršna vlada kao odgovor na izbijanje pandemije nego muškarci (29,7%). Nivo nezadovoljstva je takođe veći kod žena (32,8%) nego kod muškaraca (30,6%). Međutim, broj nezadovoljnih muškaraca je veći od broja onih koji su zadovoljni.

Slika 23 Zadovoljstvo odgovorom javnih institucija na krizu koju je prouzrokovalo izbijanje COVID-19

Etnički raščlanjeni podaci takođe pokazuju pad zadovoljstva među kosovskim Albancima, ali povećanje zadovoljstva među ostalim kosovskim zajednicama i kosovskim Srbima u poređenju sa istraživanjem javnog mnjenja iz maja 2021. Merama Vlade zadovoljno je ukupno 32,9% (44,6% u maju 2021.) kosovskih Albanaca, zatim 44,5% (40,8% u maju 2021.) pripadnika ostalih kosovskih zajednica, dok je samo 8,6% (5,7% u maju 2021.) kosovskih Srba izrazili su zadovoljstvo merama koje je kosovska Izvršna vlada preduzela da spreči širenje pandemije COVID-19. Postoji porast nezadovoljstva među kosovskim Albancima i kosovskim Srbima, ali pad nezadovoljstva među pripadnicima drugih kosovskih zajednica u poređenju sa istraživanjem javnog mnjenja iz maja 2021. Ukupno 31% (25,1% u maju 2021) kosovskih Albanaca je nezadovoljno, zatim 59% (39,1% u maju 2021) kosovskih Srba i 20% (28,4% u maju 2021) pripadnika drugih kosovskih zajednica.

Slika 24 Zadovoljstvo odgovorom javnih institucija na krizu koju je prouzrokovalo izbijanje pandemije COVID-19, podaci podeljeni po etničkoj pripadnosti

Metodologija

Nalazi predstavljeni u ovom sažetku zasnovani su na istraživanju javnog mnjenja gde je anketirano 1.306 ispitanika na Kosovu starijih od 18 godina, od 20. oktobra do 4. novembra 2021. Uzorak je sadržao isti broj muškaraca i žena iz svih kosovskih opština i regiona, koji obuhvataju kako gradska tako i ruralna područja. U pogledu etničke zastupljenosti, uzorak je sadržao 896 kosovskih Albanaca, 210 kosovskih Srba i 200 pripadnika drugih kosovskih zajednica (kosovske Aškalije, kosovski Bošnjaci, kosovski Egipćani, kosovski Goranci, kosovski Romi i kosovski Turci). Istraživanje je zasnovano na višestepenom nasumičnom uzorkovanju verovatnoće i sprovedeno je putem intervjua licem u lice. Uzorak je reprezentativan za domaćinstva na Kosovu.⁶

Ponderisanje ukupne populacije

Istraživanje Pulsa javnosti nesrazmerno više je uzorkovalo manjine kako bi se podaci razvrstali po etničkoj pripadnosti. Međutim, prilikom izračunavanja ukupnih brojeva, tim Pulsa javnosti ponderiše podatke stvarnim brojem stanovnika. Od 2002. godine korišćeni su sledeći procenti za ponderisanje ukupne populacije:

- Kosovski Albanci: 88%;
- Kosovski Srbi: 6%;
- Pripadnici ostalih kosovskih zajednica: 6%.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine i zvaničnim podacima Kosovske agencije za statistiku, trenutni etnički sastav na Kosovu je sledeći:

Etnička pripadnost	Ukupna populacija	Procenat od ukupne populacije
Kosovski Albanci	1,616,869	92.93
Kosovski Srbi	25,532	1.47
Kosovski Turci	18,738	1.08
Kosovski Bošnjaci	27,533	1.58
Kosovski Goranci	10,265	0.59
Kosovski Romi	8,824	0.51
Kosovske Aškalije	15,436	0.89
Kosovski Egipćani	11,524	0.66
Ostali, odbijaju da se izjasne i nedostupni podaci	5,104	0.29
Ukupno	1,739,825	100.00

⁶ U izveštaju se koriste termini procenat i procentni poen. Procentualni poen je brojčana razlika između dva procenta; dok je procenat odnos izražen kao deo od 100. Procenat se odnosi na stopu promene, dok procentualni poen meri stvarni iznos promene.

Ukoliko se za istraživanje Public Pulse prate ove cifre, ponderisanje bi išlo kako sledi:

- Kosovski Albanci: 93%;
- Kosovski Srbi: 2%;
- Pripadnici ostalih kosovskih zajednica: 5%.

Međutim, s obzirom na to da kosovski Srbi na severu Kosova nisu učestvovali na popisu 2011. godine, uz opšte zapažanje da je stopa učešća kosovskih Srba u ostatku Kosova niža, procenjena je potreba da se doda još 34.000 kosovskih Srba, što dovodi ukupan broj kosovskih Srba razmatranih za potrebe ove studije iznosi 59.532. Ovo je takođe povećalo ukupan broj stanovnika Kosova na 1.773.825. Kada su ove promene uzete u obzir, ponderisanje u anketama Pulsa javnosti primenjeno je na sledeći način:

- Kosovski Albanci: 92%;
- Kosovski Srbi: 4%;
- Pripadnici ostalih kosovskih zajednica (kosovske Aškalije, kosovski Bošnjaci, kosovski Egipćani, kosovski Goranci, kosovski Romi i kosovski Turci): 4%.

Izračunavanje indeksa

DI je kombinovani prosek zasnovan na nivou slaganja ili neslaganja ispitanika sa sledećim dešavanjima na Kosovu: stepen slobodnih i fer izbora, nadgledanje Skupštine, učinak centralnih institucija, nezavisnost pravosudnog sistema, sloboda izražavanja i medija, postojanje civilnog društva za nadzor, Ustav i zakoni zasnovani na ljudskim pravima i da li lokalna i centralna izvršna vlast rade u skladu sa prioritetima ljudi. DI je kontinuirana mera koja se kreće od 0 do 3, gde ocena od 0 do 1,5 znači da većina ispitanika smatra da demokratizacija nije na pravom putu, a ocena od 1,5 do 3 znači da se većina ispitanika slaže da je demokratizacija na pravom putu.

ECI je kombinovani prosek koji se izračunava na osnovu procene ispitanika o povoljnim ili nepovoljnim ekonomskim uslovima na Kosovu. Konkretno, ispitanici ocenjuju sledeće uslove: očekivanja u pogledu ukupnih prihoda porodice, uslove zaposlenja u narednih šest meseci i procenu trenutnog poslovanja i uslova zapošljavanja. ECI je kontinuirana mera koja se kreće od 0 do 3 gde raspon od 0 do 1,5 ukazuje na nepovoljnu procenu ekonomske situacije od strane većine stanovništva, a opseg od 1,5 do 3 ukazuje na povoljnu ocenu većine.

